

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 3.

O B S A H :

Sv. Tomáš Akvinský: Prečo Kristus Pán trpel na kríži, 97. Müller: Dokonalý duchovný život, 99. Friethoff: Matka Božia, 105. Búda: Prebodnutý Baránok, 111. Soukup: Rozumieť priateľovi, 115. Babor: V Stvoriteľových službách, 120. Rajec: Za novou renesanciou, 123. V. Müller: Katolíckosť Cirkvi, 126. Do výšav, 131. Život, 134. Literatúra, 137.

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň OP., Univ. prof. Mag. R. Garrigou-Lagrange OP. Rím, Univ. prof. Dr. Mag. Gašpar Friethoff OP., Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. Emilián Soukup OP., P. Vojtech Müller OP., prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák C. SS. R. Rím, P. Aquinas Mária Gabura OP.

REDAKCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.
ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzávierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő.

VŠIMNITE SI,

že do tohto čísla vkladáme složenky. Naša administratívna práca sa rozrastá, čo je spojené s veľkými peňažnými výdavkami. Preto prosíme našich čitateľov, aby nám zaplatili tohoročné predplatné. Vyrovnaním predplatného pomôžete nám časopis zdokonaľiť.

PROSBA. Z radov našich študentov dostávame prosbopisy, aby sme snížili študentské predplatné. Niektorí píšú: „Som syn chudobných rodičov, peňazí nemám, ale viem, že duchovne načím žiť. Cítim potrebu hlbšieho náboženského života. Preto posielajte mi Smer. Vynasnažím sa zaplatiť vám predplatné už v školskom roku. Ak nie, nuž zarobím si niečo cez prázdniny a potom vám dlžobu zaplatím“. A takéto listov prišlo do redakcie veľa! Už teraz posielame mnohým chudobným študentom Smer zadarmo, a boli by sme radi, keby sme mohli zvýšiť počet gratis študentských čísel. SMERISTI! Prispajte nejakým príspevkom na náš tlačový fond! Mnohí pýtajú, a my im nemôžeme vyhovieť. Keď budete vyrovnávať predplatné, nezabudnite na študentov, na náš tlačový fond, na našu administráciu! Pošlite nám nejaký príspevok. Svojimi milodarňami umožníte čítať Smer budúcnosti národa, mládeži, a to tým najchudobnejším. Kto teda môže, nech nám pomôže zaistiť finančný tlačový fond pre chudobných Smeristov. Za vašu veľkodušnosť ďakujeme vám

REDAKTOR.

Anjelský Učiteľ'
sv. Tomáš Akvinský:
Prečo Kristus Pán trpel na kríži

Musi sa povedať, že bolo najvhodnejšie, aby Kristus trpel smrť na kríži. A to najprv pre príklad ctnosti. Sv. Augustín totiž hovorí: „Múdrost' Božia prijala človeka za príklad, ako máme správne žiť“. No a k správne mu životu náleží nebáť sa toho, čoho sa netreba báť. Ale sú ľudia, ktorí sa neboja samej smrti, ale hrozia sa spôsobu smrti. Aby sa teda správne žijúci človek nebál nijakého spôsobu smrti, malo sa dokázať krížom onoho človeka; lebo medzi všetkými spôsobmi smrti smrť na kríži bola najstrašnejšia a najviacej sa jej báli.

Po druhé, tento druh smrti bol najvhodnejší pre zadosťučinenie za hriech prvého otca, ktorý bol z toho, že proti Božiemu zákazu požil jablko zo zakázaného stromu. Preto bolo vhodné, aby sa Kristus dal pribiť na drevo na zadosťučinenie za onen hriech, akosi nahradiť to, čo vzal Adam, podľa slov Žalmu: Čo som nevydrel, teraz musím splácať. Preto sv. Augustín učí v ktorejsei reči o Utrpení: Adam pohľdal príkazom, keď vzal ovocie so stromu; ale čo Adam stratil, Kristus našiel na kríži.

Tretí dôvod je, ako hovorí Zlatoústý, že trpel na vyvýšenom dreve a nie pod strechou, aby bola očistená i sama prirodzenosť vzduchu. Ale i sama zem pocítila podobné dobrodenie, očistená kvapkami krvi stiekajúcej s boku. A k onomu Ján, 3, 14: Musí byť povýšený Syn Človeka, dodáva Teofilakt: Keď počuješ povýšený, rozumej povesenie vo výške, aby posvätil vzduch ten, ktorý posvätil zem, keď po nej chodil.

Štvrtý dôvod je, že tým, že vo výške umiera, pripravuje nám vstup do neba, ako hovorí

Zlatoústy. Preto sám povedal: A ja, keď budem povýšený od zeme, potiahnem všetko za sebou.

Piatym dôvodom je, že to patrí všeobecnému spaseniu celého sveta. Preto učí Gregor Nysenský, že zostavenie križa, od spojeného stredu vybiehajúceho na štyri strany, znamená všade pôsobiacu moc a prozreteľnosť toho, čo na ňom visel. Zlatoústy tiež učí, že na križi umiera s rozpiatymi rukami, aby jednou rukou pritiahol starý národ a druhou tých, čo sú z pohanstva.

Šiesty dôvod je, že touto smrťou naznačujú sa rozličné ctnosti. Preto učí sv. Augustín: Nevyvolil nadarmo takýto spôsob smrti, aby bol učiteľom šírky, výšky, dĺžky a hĺbokosti, o ktorých hovorí Apoštol. Lebo šírka je na priečnom brvne; to sa týka dobrých skutkov, lebo tam sú rozpiate ruky. Dĺžka je na tom dreve, čo je od priečneho dreva až na zem: tam sa totiž akosi stojí, to jest ostáva a zotráva, čo sa pripisuje zhovievavosti. Výška je na tej čiastke, ktorá je nad priečnym brvnom, na ktorej bola hlava Ukrižovaného, lebo tí, čo dúfajú, dočkajú sa neba. No a tá čiastka dreva, čo je skrytá v zemi, odkiaľ vyrastá celok, znamená hĺbokosť darovanej milosti. Preto, ako hovorí Augustín, drevo, na ktorom boli pribité údy trpiaceho, stalo sa stolicou Majstra učiaceho.

Napokon siedmy dôvod je, že tento spôsob smrti zodpovedá mnohým obrazom. Lebo, ako Augustín hovorí, pri potope zachránila ľudské pokolenie drevená archa; pri návrate Božieho ľudu z Egypta Mojžiš palicou rozdelil more, porazil Faraóna a vyslobodil Boží ľud; Mojžiš tiež hodil drevo do vody a horkú vodu premenil na sladkosť; drevenou palicou vyvolal spásiteľný prúd z duchovnej skaly; a aby bol premožený Amalech, Mojžiš natiahol rozpiate ru-

ky na palicu a Boží zákon sveril sa drevenej Arche úmluvy, aby sa takto, sťa po nejakých stupňoch, prišlo ku drevu kríža.

Teol. Suma: III, ot. 46. čl. 4.

Dr. Inocent Müller O. P.:

Dokonalý duchovný život

V predošlom článku poukázal som na mylné názory o kresťanskej dokonalosti. Mýlia sa tí, čo sa vysmieávajú duchovnému životu, ale nežijú správne ani takí kresťania, ktorí si pletú prostriedky kresťanskej dokonalosti s cieľom. Keď sa takrečeno zamilujú do tých prostriedkov, potom nikdy neprídu k tej dokonalosti, ku ktorej nás volá Boh. Načim preto poznať

2. V čom spočíva dokonalý duchovný život.

Najprv si musíme objasniť pojem dokonalosť alebo dokonalý. V prirodzenom poriadku niečo je dokonalé, keď je hotové, keď dosiahlo cieľ, ktorý je poslednou dokonalosťou veci.¹ Takúto dokonalosť menujeme absolútnou. Ale nejaká vec môže byť i relatívne dokonalá, keď totiž smeruje k cieľu, ktorý má dosiahnuť, keď k dosiahnutiu tohto cieľa sústreďí všetky svoje sily a schopnosti a všetko koná podľa zákona, určujúceho prostriedky k cieľu, k dokonalosti. V jednom i v druhom prípade ten, čo dosiahol cieľ, je dokonalý, lebo cieľ je posledná dokonalosť každej veci.

Cieľ človeka už v prirodzenom poriadku je Boh. Ani pohan, ani luterán nemôže si vybrať dokonalejší cieľ od Boha. A dôvod toho je jasný. Keď Boh stvoril človeka, nevyhnutno stvoril ho pre seba, lebo okrem Boha niet nič dokonalejšieho. Boh má plné bytie, preto nič nemohol stvoriť pre vyšší cieľ od seba, lebo

¹ Teol. Suma: II—II, ot. 184 čl. 1.

nad ním nič nejestvuje. A pretože Boh je nekonečná dokonalosť a žriedlo všetkej dokonalosti, človek bude tým dokonalejší, čím bližšie pristúpi k Bohu, čím väčšími zúčastní sa na dokonalosti Boha samého. Preto v nijakej stvorenej veci nenájde dokonalé zadostučinenie, blaženosť, lebo stvorenie ju nemôže dať, keďže ju nemá.

Posledný cieľ (dokonalosť) človeka je nestvorené dobro, to jest Boh, píše svätý Tomáš,² ktorý jediný môže dokonale naplniť ľudskú vôľu svojou nekonečnou dobrotou. Keď teda Boh je cieľom človeka, človek ho musí poznať, k nemu musí usmerňovať všetky svoje činy, aby celým životom Boha oslavoval a mu slúžil. Nuž i v prirodzenom poriadku je človek dokonalý, keď dosiahol svoj cieľ — Boha.

Táto skutočnosť je oveľa zrejmejšia v nadprirodzenom poriadku. Boh dobrovoľne a bez našich zásluh nás povolal k nadprirodzenému životu, aby sme ho raz mohli vidieť z tváre do tváre. Začiatkom tohto života tu na zemi je život v posväcujúcej milosti, ktorou sa zúčastňujeme na živote Božom, stávame sa deťkami Božími. No a tu je to celkom jasné, že kresťan len vtedy stane sa nadprirodzene dokonalým, keď dosiahne nadprirodzený cieľ — Boha, keď denne bude sa k nemu približovať. A cesta, čo vedie k Bohu, je Kristus. Preto, keď chceme prísť k Bohu, musíme sa spojiť s Kristom, musíme napodobiť vo svojom živote svätý život Ježiša Krista; to dokážeme ctnosťami — božskými i mravnými — ktorých cieľom je: priviesť človeka priamo alebo nepriamo k nasledovaniu Krista a tým k dosiahnutiu dokonalosti, Boha.

Teda človek ctnosťami stane sa dokonalým. Tu je veľmi dôležité vedieť, ktorá ctnosť shrňa v sebe takrečeno dokonalosť všetkých ctností.

² Teol. Suma: I—II, ot. 3 čl. 1.

Lebo cvičíme sa v mnohých ctnostiach a musíme uznať, že nie všetky ctnosti sú rovnaké: je rozdiel medzi prívetivosťou a vierou. Teda ktorá ctnosť je najdokonalejšia, ktorá nás privedie k Bohu najbližšie a spojí s ním najužšie?

Sv. Tomáš Akvinský dôkladne preštudoval tento problém, a v svojej odpovedi shrňuje učenie sv. Písma a cirkevných Otcov, keď píše: „O sebe a bytnostne dokonalosť kresťanského života spočíva v láske, a to hlavne v milovaní Boha, druhotne v milovaní bližného, o čom sú dané hlavné prikázania Božského zákona.“ Podľa toho teda podstatu kresťanskej dokonalosti tvorí láska: milovanie Boha a bližného.

Pravda, nie je tu reč o nejakej prirodzenej láske, ale o láske nadprirodzenej. Milujeme Boha tak, ako ho poznáme zo zjavenia: Jedineho a Trojjediného. Predmet nadprirodzenej lásky je nadprirodzený, presahujúci našu poznávaciu schopnosť. A aká je pohnútkou tejto lásky? Tiež nadprirodzená. Zo zjavného učenia vieme, že Boh je nekonečne dobrý, preto je hodný neobmedzenej lásky. Milujeme ho s jeho pomocou, s jeho milosťou. Nie je to teda prejav citového vzrušenia, ale mohutný úkon vôle, ktorá sa celkom odovzdáva, obetuje milovanému predmetu — Bohu. Jemu chce žiť, oslavovať ho, lebo v ňom vidí všetko: svoje najväčšie dobro, preto chce ho dosiahnuť a úzko sa s ním spojiť. Vierou v Bohu poznáva svoju dokonalosť, svoj cieľ.

A toto platí do určitej miery aj o láske k bližnému. Koho milujeme, keď milujeme bližného? Zas Božie zjavenie učí, že v bližnom milujeme Boha. Náš bližný je stvorený na obraz Boží, preto milujeme v ňom dokonalosť

³ Teol. Suma: II—II, ot. 184 čl. 3; De perfectione vitae spiritualis, c. I.

a lásku Božiu. My pozeráme na svojich bratov ako na chrámy Ducha sv., sme si vedomí toho, že ich duša bola vykúpená krvou Ježiša Krista a že je ozdobená posväcujúcou milosťou. Nuž pohnútkou lásky k bližnému je tiež nadprirodzená. Keď bližného milujeme, chceme mu nadprirodzené dobro, chceme, aby bol naveky priateľom Božím. Náš priateľ je nám milý v Bohu, v ktorom všetci vidíme svojho dobrého Otca, ktorý sa o nás stará ako o vlastné deti. Milujeme sa ako bratia v Bohu, ako deti jedného Otca. Môžeme teda povedať, že kto miluje Boha, je dokonalý.

Pismo sv. Starého i Nového zákona vyhlásilo lásku k Bohu a k bližnému za najvyššie pravidlo náboženského života. Keď sa ktorýsi znalec zákona pýtal P. Ježiša, že čo má robiť, aby dosiahol život večný, Spasiteľ sa ho najprv spýtal, že čo je písané v zákone. A učiteľ zákona hneď odpovedal: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, zo všetkej sily svojej a zo všetkej mysle svojej a bližného svojho, ako seba samého.“⁴ Kristus Pán potvrdil jeho odpoveď a povedal: To čiň, a budeš žiť, lebo v týchto dvoch prikázaniach je celý zákon i proroci.⁵ Sv. Pavol učí to isté. Keď rímskym kresťanom vysvetlil, čo majú robiť, aby dosiahli život večný, nebál sa vyhlásiť, že všetky prikázania sú v zákone lásky k Bohu a bližnému, lebo láska je vyplnením zákona.⁶ Láska k Bohu a k bližnému tvorí syntézu všetkých zákonov; kto splnil zákon lásky, zadosť urobil všetkým zákonom. Dokonalý duchovný život nie je nič inšie, ako svedomité zachovávanie zákonov. Veď zákon káže to, čo chce Boh. A čo je v duchovnom živote dôležitejšie, ako plnenie vôle Božej tak, ako sa nám ukazuje v každodennom živote?

⁴ Luk. 10, 25—29.

⁵ Mat. 22, 40.

⁶ Rim. 13, 6—10.

Láska podľa sv. Pavla vyniká nad všetky ostatné ctnosti, i nad zázračné dary Ducha svätého: „A čo by som mal proroctvo a poznal všetky tajomstvá a všetku vedomosť, a čo by som mal všemožnú vieru, tak že by som hory prenášal, a nemal by som lásky, nič nie som. A čo by som rozdal chudobným na pokrm všetok svoj majetok, a čo by som vydal svoje telo tak, aby som zhorel, a nemal by som lásky, nič mi neosoží.“⁷ Nevyplnil som prvý prikaz Boží, nestotožnil som svoju vôľu s Božou vôľou, ostávam odvrátený od Boha.

Všetky ostatné ctnosti, ktoré si musíme csvojiť v duchovnom živote, sú iba akýmsi odtienkom lásky k Bohu: „Láska je trpezlivá, je dobrotivá, láska nezávidí, nekoná ľahkovážne, nenadáva sa, nie je ctibažná, nehľadá svoje vlastné, nerozdrážďuje sa, nemyslí zlé, neraduje sa nepravosti, ale teší sa pravde; všetko znáša, všetkému verí, všetko dúfa, všetko pretrpí.“⁸ Niet veru ctnosti, ktorá by bola ozdobená toľkými perlami duchovnej dokonalosti, ako láska.

A nakoniec sv. Pavol dodáva: „Láska nikdy neprestáva! i keď proroctvá prestanú, alebo jazyky pominú, alebo veda vyhynie. Lebo len zčiasťky poznávame a zčiasťky prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane to, čo je čiastočné... Teraz vidíme Boha cez zrkadlo v hádanke, ale vtedy z tváre do tváre. Teraz poznávame čiastočne, ale vtedy poznám tak, ako som i poznaný. A teraz ostáva viera, nádej, láska, to troje: ale najväčšia z nich je láska.“⁹ Na druhom svete nebude viery, lebo uvidíme všetko, čo teraz veríme. Nebude ani nádeje, lebo budeme mať všetko. Len láska ostane, lebo budeme večne milovať Pána Boha.

⁷ 1 Kor. 13, 2—3.

⁸ 1 Kor. 13, 4—7.

⁹ 1 Kor. 13, 8—13.

Apoštol lásky sv. Ján veľmi stručne odôvodňuje prvenstvo lásky nad ostatnými ctnosťami. „Boh je láska“, píše; láska je jeho charakteristickým znamením. A keď sa mu chceme pripodobniť, keď chceme byť dokonalí, ako Otec nebeský, nuž musíme ho milovať tak, ako on nás miloval. Ale kto miluje Boha, musí milovať i bližného, ktorý je Bohu milý, a to tak, že nesmie váhať položiť i vlastný život za bratov, lebo lásku Božiu tiež tak sme poznali, že Kristus Pán položil svoj život za nás.¹⁰ „Keby niekto povedal, že miluje Boha, a nenávidí svojho brata, je luhár. Veď kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, ako môže milovať Boha, ktorého nevidí? A také prikázanie máme od neho, aby ten, kto miluje Boha, miloval i svojho brata.“¹¹ Preto „každý, kto nenávidí svojho brata, je vrahom, a viete, že ani jeden vrah nemá večného života, v sebe ostávajúceho“.¹²

Láska je teda naozaj „sväzkom dokonalosti“,¹³ lebo ňou sa stáva človek dokonalým vo všetkých ostatných ctnostiach. Nemôžeme milovať Boha a neveriť v neho, lebo milujeme iba to, čo poznáme. Kto miluje, ten je opatrný, lebo bez opatrnosti láska nemohla by sa vzťahovať. Kto miluje, je silný, vie lámať prekážky, ktoré bránia spojiť sa s milovaným predmetom. Kto miluje, je mierny, vie vládnuť nad smyslovosťou a telesnými hnutiami, ktoré priamo odporujú láske. A toto by sme mohli povedať o všetkých ctnostiach: láska obsahuje dokonalosť všetkých ctností, preto spojuje nás s Bohom najužšie. A keďže nás spojuje s Bohom, vylučuje z duše smrteľný hriech, ktorý odvracia človeka od Boha. Teda láska je nevyhnutno spojená so stavom posväcujúcej milosti. Preto môžeme povedať, že kto žije v láske, žije s Bohom, žije životom Božím.

¹⁰ 1 Ján, 3, 16.

¹² 1 Ján, 3, 15.

¹¹ 1 Ján, 4, 20—21.

¹³ Kolos. 3, 14.

Kým viera a nádej nevyučujú z duše smrteľný hriech. Láska, učí sv. Tomáš,¹⁴ milovaním bezprostredne spojuje dušu s Bohom putom duchovného sjednotenia, preto odstraňuje odvrátenie od Boha, ktoré je skrze hriech.

Podstata kresťanského života spočíva teda v láske. Láska nielen obsahuje dokonalosť všetkých ctností, ale spojuje aj všetky duše v dokonalej duchovnej jednote. Keď chceme byť dokonalí, musíme milovať, milovať Boha a bližného veľkodušne a nesebecky. Pravda, takáto láska sa neuskutočňuje len vtedy, keď odrecitujeme pri sv. prijímaní formulu lásky k Bohu. Každý náš skutok, i ten najvšednejší, môže sa premeniť na úkon lásky a priblížiť nás k dokonalosti, k Bohu. A pokrok v dokonalosti bude tým skutočnejší a rýchlejší, čím intenzívnejšia a vytrvanlivejšia bude láska. Láska je nezávislá od citových vzrušení, je to čistý úkon vôle, je to elán celej našej bytnosti túžiacej po Bohu. Miluj Boha a bližného: to je zákon kresťanskej dokonalosti, začiatok a koniec hlbokého duchovného života. Tento zákon platí pre všetkých: pre kňazov, rehoľníkov i laikov.

Univ. prof. Dr. Gašpar Friethoff O. P.:

Matka Božia

Viera nás učí, že Ježiš Kristus je jedna osoba, a to druhá osoba Najsv. Trojice. Lež Kristus spojil v sebe ľudskú i Božskú prirodzenosť tak, že obidve si podržaly svoje vlastnosti, jedna od druhej ostáva dokonale odlišná. Preto, ak chceme ostať pri tajomstve, jednej a tej istej osobe, musíme prisvojiť obidve prirodzenosti s ich zvláštnymi vlastnosťami. Teda Krista Pána musíme vyznávať ako

¹⁴ Teol. Suma: II—II, ot. 27 čl. 4 k 3.

pravého Boha, teda nesmrteľného, a spolu ako pravého človeka, ktorý zomrel v čase. Ako teda môžeme jednej osobe privlastňovať nielen rozdielne, ale i protihľané privlastky a vlastnosti podľa rozličných prirodzeností, a pritom si neprotirečiť? To vidieť na spomínanom príklade: Je nesmrteľný, a jednako za nás zomrel.

A keď sa nepýtame, či tej osobe prislúchajú vlastnosti oboch prirodzeností, ale miesto osoby použijeme iné mená, potom riešenie stáva sa ešte ťažšie. Tak napr. keď sa pýtame: Či Synovi Človeka prináleží toto všetko, čo Synovi Božiemu, alebo naopak? Tak tiež: Či môžeme privlastniť ľudskej prirodzenosti, čo patrí Synovi Božiemu? Alebo, či môžeme pripísať Božskej prirodzenosti to, čo patrí Synovi Človeka?

Z toho vidieť, že nie je tu reč o tom, či tá osoba je Boh, človek, smrteľný alebo nesmrteľný atď., lež skôr o tom, či človek je Boh, nesmrteľný, ktorý zomrel! Od rozriešenia tohto problému závisí celá náuka o Bohorodičke.

Sv. Písmo veľmi často privlastňuje Synovi Božiemu to, čo patrí človekovi: „Ale hovoríme múdrosť Božiu v tajomstve, ktorá je skrytá, ktorú predurčil Boh pred vekmi na našu slávu, ktorú nikto z kniežat tohto veku nepoznal, lebo keby ju boli poznali, nikdy by Pána slávy neboli ukrižovali.“¹ Alebo: „Keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, učineneho zo ženy.“² Ale vo sv. Písme tiež čítame, že sa privlastňuje Synovi Človeka to, čo prislúcha Synovi Božiemu: „Nekamenujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že ty, ako človek, činiš sa Bohom.“³ Podobne: „A nikto

¹ 1 Kor. 2, 7—8.

² Gal. 4, 4; Srov. Skut. ap. 20, 28; Rim. 1, 3; 8, 32; 1 Ján, 3, 16.

³ Ján, 10, 33.

nevystúpil na neho, leda ten, ktorý sostúpil s neba, Syn Človeka, ktorý je v nebi."⁴ To isté vyznáva sv. Cirkev vo vierovyznaní: „Verím... v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, ktorý sa počal,... narodil,... trpel,... ukrižovaný bol,... zomrel a pochovaný bol, sostúpil do pekiel,... vstal z mŕtvych,... vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha,... príde súdiť...”

Zo svedkov tradície pripomínam len sv. Gregora Naz., sv. Gregora Nys., sv. Cyrila Alex., sv. pápeža Geláza I., Leoncia Byz., a odvolávam sa i na cirkevné snemy v Efeze a v Carihrade.⁵

– Základ celého riešenia je vo vete: Ten človek je Boh. Pravda, tu nie je reč o pravdivosti slov človek a Boh, lebo to uznávajú i bludári. Súhlasia s tým Ariáni, Monofyziti i Nestoriáni, lež nevysvetľujú to tak, ako Cirkev. Všetci podľa svojho učia, že o Kristovi môžeme povedať, že je Boh a že je človek, ale zapierajú to, čo učí Cirkev, že samo privlastňovanie je pravdivé a vlastné: že vo vlastnom slova smysle ten človek je Bohom.

Vysvetlenie načim teda hľadať v našom spôsobe myslenia a vyjadrovania, lebo my v reči používame abstraktné a konkrétne výrazy. O nejakej prirodzenosti alebo vlastnosti tak uvažujeme, že nemyslíme na toho, čo má takúto prirodzenosť alebo vlastnosť: v takom prípade používame abstraktné výrazy. A potom všetko, čo privlastňujeme prirodzenosti, patrí jej od seba, nie preto, že niekto má túto prirodzenosť, napr.: Prirodzenosť ľudská je nižšia od prirodzenosti anjelskej; láska je kráľovnou ctností. A konkrétne mená používame vtedy, keď neabstrahujeme od toho, čo má prirodzenosť alebo nejakú vlastnosť, a niečo prisvojujeme nejakej priro-

⁴ Ján, 3, 13; 8, 58.

⁵ Denz. 113, 218, 222.

dzenosti alebo vlastnosti preto, že nejaká vec má takúto prirodzenosť alebo vlastnosť, napr.: Ten človek je slepý. A tak povstalo príslovie: Konkrétne mená predpokladajú hypostázu! Tu je kľúč celého riešenia.

Preto všetky konkrétne mená môžeme použiť pri menovaní vecí, ktoré majú prirodzenosť alebo nejakú vlastnosť. Konkrétnym výrazom *človek* môžeme pomenovať každého, kto má ľudskú prirodzenosť; konkrétnym výrazom *B o h* môžeme pomenovať všetko, čo má prirodzenosť Božskú.

Preto menom *B o h* právom menujeme druhú osobu Najsv. Trojice, totiž Syna Božieho. No a on, ako učí viera, skutočne prijal ľudskú prirodzenosť. Preto v tom istom smysle o Synovi Božom hovoríme, že je človekom, ako to tvrdíme o apoštolovi Petrovi. Teda i naopak: Ten človek, totiž Syn Človeka, je Boh.

Preto druhú osobu Najsv. Trojice môžeme pomenovať i takým *k o n k r é t n y m* výrazom, ktorý bezprostredne a priamo označuje túto osobu, alebo ktorý prináleží Božskej alebo ľudskej prirodzenosti; lebo *k o n k r é t n e* meno vždy sa vzťahuje na osobu, teda v našom prípade na jednu a tú istú osobu, ktorej pre dve prirodzenosti prislúcha takýto prívlastok. Preto v základnej vete: „Ten človek je Boh“, alebo: „Boh je človek“, podmet môžeme zameniť mnohými inými konkrétnymi menami: „Táto osoba, ten človek, Boh, Ježiš, Slovo, Kristus, Pán, všemohúci, Správca sveta, Stvoriteľ, Spasiteľ, nesmrteľný, najmúdrejší, ktorý za nás zomrel, milosrdný atď., je Boh (je človek).“ Podobne všetkým tým menám, čo označujú túto Božskú osobu, môžeme prisvojiť všetky Božské i ľudské prívlastky: Ten človek stvoril svet, Syn Boží zomrel a bol pochovaný, človek Ježiš je všemohúci, príde súdiť všetko, atď.

Jedným slovom: Čo prislúcha Synovi Božiemu, prislúcha i Synovi človeka, tak ako všetko, čo patrí Synovi človeka, patrí i Synovi Božiemu. Tu niet výnimky! Výnimku vymysleli len bludári, keď zneužili niektoré výrazy názvoslovía. Ale s tými nesmieme mať ani spoločné mená, aby sa nepovedalo, že sa k nim kloníme.

Napr. Ariáni učili, že Božie Slovo i podľa Božskej prirodzenosti je menšie od Otca, a že je stvorením. My preto vyhýbame výrazu: Božie Slovo je menšie od Otca a je stvorením. hoci tento výraz nie je menej správny ako nasledujúci: Ten človek je Stvoriteľ a Otcovi vo všetkom rovný.

Manichejskí zas učili, že Kristus podľa ľudskej prirodzenosti nemohol trpieť. Preto neho-
horíme, že ten človek (Kristus) nemôže trpieť, hoci je to tak správne ako výraz: Božie Slovo trpelo.

Pravda, keď konkrétne mená nahradíme abstraktnými, potom už neprivlastňujeme niekomu niečo preto, že má takúto prirodzenosť, ale len pre prirodzenosť samu, nehľadiac na osoby, ktoré sú nositeľkou prirodzenosti. A potom reč je už nesprávna, napr.: ľudská prirodzenosť je Boh, Božská prirodzenosť je človek, nesmrteľný je smrteľný, Slovo sa stalo ľudskou prirodzenosťou atď.

Z toho je zrejmé, že tí, čo veria v tajomstvo Vtelenia, pozdravujú Máriu nielen ako Matku Krista, ale tiež ako Matku Boha. A naopak, tí, čo zmenšujú tajomstvo samé, zmenšujú i dôstojnosť P. Márie. Kto verí tajomstvo Vtelenia v jednej osobe a v dvoch prirodzenostiach, musí uznať, že tá osoba, totiž druhá osoba Najsv. Trojice, Syn Boží, sám Boh, ostane čím bol, v čase sa počal a narodil z Panny Márie. Mária je teda Matkou tejto osoby, to jest druhej osoby Najsv. Trojice, Syna Božieho, Boha samého! Boh je Synom Márie a

Mária je Matkou Boha. Porodila toho, ktorý je Bohom. Jednu a tú istú osobu označujeme, keď povieme, že Mária je Matkou Syna človeka, alebo, že je Matkou Syna Božieho: Kto má prirodzenosť Božskú i ľudskú, je druhá osoba Najsv. Trojice, je Syn Boží a Syn Márie.

Tí, čo zapierajú tajomstvo Vtelenia v jednej osobe a v dvoch prirodzenostiach, keď zapierajú Božstvo Ježišovo (Ariáni, modernisti), ale čo učia výmysly o jeho človečenstve (že mal fantastické telo: Doceti a fantaziasti; že mal telo nebeské: Valentinus; že nemal telo z Márie: Eutyches; že mal telo bez rozumovej duše: Apolinarius), i tí, čo popierajú jednu osobu (Nestorius) alebo nemajú správny názor o tom, ako sa spájajú dve prirodzenosti v jednej osobe (spojenie prípadkové: Teodor Mops.; spojenie bytnostné: Monofyziti), napokon tí, čo učia, že Syn Boží vzal človeka alebo aspoň už jestvujúci ľudský zárodok (Fotinus), tí všetci nemôžu súhlasiť s náukou, že Mária je naozaj Bohorodičkou, lebo nech už čokoľvek porodila, Boha neprodila.

Ale nájdu sa i takí kresťania, čo s nami veria tajomstvo Vtelenia v jednej osobe a v dvoch prirodzenostiach, a jednako nevedia sa spriatelíť s názvoslovím o Matke Božej. Pravda, nedôsledne, a to len preto, že nechápu význam slov. Pretože Mária porodila Krista ako človeka, myslia si, že je naozaj Matkou Krista človeka, a nie Krista Boha. Z toho, čo som doteraz povedal, vidieť, že sa mýlia. Sv. Tomáš Akv. takým pochybovačom odpovedá nasledujúcou úvahou: Človek je z tela a duše; duša, pravda, je hlavnejšia. Nijaká matka nedáva svojmu synovi dušu, tú môže z ničoho stvoriť len všemohúci Boh. Matka pripravuje telo, nie dušu, teda nie človeka, ale jednu jeho časť, časť druhoradú. A jednako z toho nikto ešte nesúdil, že matka je matkou synovho tela,

nie osoby! Nuž keď tvoja matka je naozaj matkou tvojej ľudskej osoby, a nielen matkou tvojho tela, prečo by Mária nebola Matkou Boha, keď dala telo druhej Božskej osobe? Keď tvoja matka je matkou celej tvojej osoby, matkou človeka, a dala ti len telo, potom i Mária je Matkou Božou, lebo dala telo Bohu. Kto by toto zapieral, zapieral by tajomstvo Vtelenia Božieho Slova, pravého Boha a pravého Boha a pravého Človeka.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Prebodnutý Baránok

Hlavná a najkrajšia ozdoba nášho oltára je kríž s Ukrižovaným, lebo na oltári znovu sa prináša obeta kríža. Hlavne teraz, vo veľkom pôste, v našich kostoloch vyniká úcta k Ukrižovanému. V mojom rodisku, a dozaista aj v iných krajoch Slovenska, keď ľudia idú na večerné pôstne pobožnosti, hovoria: Ideme pod kríž.

Isteže len zväčši našu pobožnosť k Spasiteľovi na kríži visiacemu, keď uvážime, ako nám ho Boh ukrižovaného predstavuje už v starozákonných knihách Písma sv. Tu nemožno podrobne vyložiť všetky starozákonné miesta, ktoré sa vzťahujú na trpiaceho Vykupiteľa. Len niekoľko myšlienok chcem dať k dvom proroctvám, ktoré cituje sv. Ján vo svojom evanjeliu (19, 33—37). Veľkopiatočné pašie končia tými dvoma citátmi: Vojaci zlámali kosti lotrov, „keď však prišli k Ježišovi, nezlámali mu kosti, ale jeden z vojakov otvoril mu kopijou bok a naskutku vyšla krv a voda... Toto sa však stalo, aby sa naplnilo Písmo: Kostí v ňom nezlámate. A opäť iné Písmo hovorí: Uvidia toho, ktorého prebodli“.

I. Slová: Kostí v ňom nezlámate sú v Starom zákone na dvoch miestach: Ex. 12, 46 a

Nm. 9, 12. Na oboch týchto miestach je reč o veľkonočnom baránkovi. Tohto mali židia pred východom z Egypta zabiť, v celosti upiecť a kosti mu nesmeli zlámať. Jeho krvou pomazali si dvere na domoch a krv tohto baránka oslobodila ich od anjela smrti, ktorý v noci usmrtil prvorođených vo všetkých domoch Egypta, ak neboly označené krvou veľkonočného baránka. Starozákonný človek, keď tieto miesta čítal, ani nemohol myslieť na iné, ako na veľkonočného baránka. Ale Duch sv. týmito slovami aj iné zamýšľal: veľkonočným baránkom chcel naznačiť Vykupiteľa sveta, ktorého krv oslobodí ľudí od večnej smrti a ktorý svojím telom a krvou bude nasycovať svojich veriacich. Pred zrakom Božieho Ducha už vtedy stála Golgota a na nej ukrižovaný Kristus. Z tohto hrozného divadla Duch sv. zaznačuje podrobnosti na rozličných miestach starozákonných kníh; zaznačuje aj to, že kosti Ukrižovaného nebudú zlámané. Preto sa židom až dva razy zdôrazňuje, aby kosti veľkonočného baránka nezlámali, hoci táto okolnosť bola zdanlivo neveľmi dôležitá.

A preto museli židia tento obrad opakovať s roka na rok; na každú Veľkú noc museli požívať baránka, ktorému nesmeli zlámať kosti.

Že Duch sv. tieto slová aj na Mesiáša vzťahoval a že preto veľkonočný baránok bol obrazom Ježiša Krista, to neomylné dokazuje práve sv. Ján, ktorý výslovne hovorí, že na Kalvárii splnilo sa proroctvo: „Kosti v ňom nezlámete.“

Spasiteľ aj na iných miestach Písma sv. prirovnáva sa baránkovi. Pri starozákonných bohoslužbách najčastejšie sa obetoval baránok. A každý zbožný izraelita vedel, že ten obetovaný baránok zastupuje človeka: človek by zaslužil smrť, miesto seba však obetuje baránka. A každý myslel pri týchto obetách na budúceho Mesiáša; v očiach Božích však mali tie

obety len preto cenu, že naznačovali obeť Spasiteľovu.

Prorok Izaiáš hovorí o Spasiteľovi: „Ako baránok bol vedený na zabitie... a ústa si neotvoril“;¹ ale hovorí aj to, že Spasiteľ trpí za nás: „On však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše nepravosti.“² Izraelitom boli tieto proroctvá známe, preto nemohli byť prekvapení, keď sv. Ján Krstiteľ nazýval Pána Ježiša opätovne baránkom,³ ktorý sníma hriechy sveta.

Sv. Ján, evanjelista, aj vo svojich zjaveniach nazýva Krista Pána baránkom, ale už baránkom víťazným, osláveným. I sv. Pavol upozorňuje, že baránok, ktorého židia na Veľkú noc požívali, bol obrazom Krista Pána: „Náš veľkonočný Baránok, Kristus, bol obetovaný“;⁴ a tieto slová prevzala Cirkev sv. aj do veľkonočnej prefácie.

Sv. Justín, mučeník, ktorý zomrel medzi r. 163—165 po Kr., spomína,⁵ že bolo zvykom piecť veľkonočného baránka na dvoch ražňoch; dlhší bol pretiahnutý cez celú dĺžku baránkovho tela, druhý križom cez lopatky, takže baránok bol vlastne na križi. Medzi Kristom na križi a veľkonočným baránkom bolo teda toľko podobností, že ich židia nemohli nevidieť, keď ich apoštolovia na ne upozorňovali.

II. Druhé proroctvo, „Uvidia toho, koho prebodli“, nachádza sa v knihe Zachariášovej (12, 10). Celý tento verš znie: A vylejem na dom Dávidov a na obyvateľov Jeruzalema ducha zmilovania a prosby; a uvidia (mňa),⁶ ktorého prebodli. I budú nariekať nad ním, ako sa narieka nad jedináčkom a žialiť budú za ním, ako sa žiali za prvorodeným.“ Sv. Ján dosve-

¹ Iz. 53, 7.

² Iz. 53, 5.

³ Ján, 1, 29, 36.

⁴ 1 Kor. 5, 7.

⁵ Rozhovor s Tryfonom, 40.

⁶ Miesto „mňa“

treba asi čítať

„toho.“ Ak aj nie,

smysel ostáva

nezmenený.

dčuje, že ten prebodnutý je Spasiteľ. Príchodom Spasiteľovým začal sa na zemi čas zmlovania: „Hľa, teraz je čas spásy“, píše sv. Pavol.⁷ Nebo sa zmiluje a zem bude prosiť o zmlovanie, lebo už bude prostredník medzi zemou a nebom. Prostredník, Ježiš Kristus, sám prosi o zmlovanie na jeruzalemskej Golgote: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia. Tam bude pribitý na kríž a tak vystavený na obdiv, a konečne prebodnú mu srdce: „Uvidia toho, koho prebodli.“ To všetko prorok vidí vo svojom videní a vidí aj to, že ľudstvo bude nariekať a žiaľiť nad Spasiteľom. A svet naozaj žiaľil a žiaľil pod krížom nad prvorodeným a jednorodeným Synom Božím.

Sv. Ján nespomína, s akými citmi hľadia židia na toho, ktorého prebodli. Ani Zachariáš nehovori, že židia budú žiaľiť za Spasiteľom. Aj z nich niektorí žiaľili; veď tí, ktorí boli najbližšie pri kríži a pri Ukrižovanom, tiež pochádzali z toho národa. Ale väčšina ostala tvrdá. Dívali sa na toho, ktorého prebodli a nechceli uznať, že ho prebodli oni, i keď to bol Riman Pilát, ktorý ho odsúdil, rímski vojaci, ktorí ho pribili na kríž a rímsky vojak, ktorý mu kopijou prerazil srdce. Príčinou bol národ, a to mu vytýka aj sv. Augustín: „Aj vy, židia, ste ho zabili. Ako ste ho zabili? Mečom jazyka, keď ste volali: Ukrižuj, ukrižuj ho.“

Ešte raz bude naň svet hľadieť. Sám to predpovedal pred veľradou židovskou: „Uvidíte Syna človeka sedieť na pravici moci Božej, prichádzať v oblakoch nebeských.“⁸ I tí, ktorí dnes znovu križujú Syna Božieho.⁹ Ale vtedy budú sa biť v prsia. Je to opäť sv. Ján, ktorý to zaznamenáva v knihe svojich zjavení: „Hľa, príde s oblakmi a uvidí ho každé oko, aj tí, ktorí ho prebodli. A budú sa pre neho v prsia

⁷ 2 Kor. 6, 2 (prvá nedeľa pôstna).

⁸ Mt. 26, 64; srv. Dan. 7, 13.

⁹ Žid. 5, 6.

biť všetky pokolenia zeme."¹⁰ Aj vtedy budú nariekať,¹¹ nie však nad ním, ale sami nad sebou.¹² A on i vtedy bude prebodnutým Baránkom, veď rany rúk, nôh a boku mu ostaly. Ale bude už Baránkom víťazným, osláveným: „Hodný je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc a božstvo a múdrosť a silu a úctu a slávu a žehnanie."¹³

A hodný je, aby sme už teraz, najmä v čase pôstnom, volali k nemu: „Klaniame sa Ti, Kriste. a dobrorečíme Ti, lebo si škrze svoj kríž vykúpil svet!"

¹⁰ Zjav. 1. 7.

¹¹ V hebrejčine pojmy nariekať a biť sa v prsia

vyjadrujú sa tým istým slovom.

¹² Luk. 23, 28.

¹³ Zjav. 5. 12.

Prof. P. Em. Soukup O. P.:

Rozumieť priateľovi

Pomer apoštolov k Majstrovi zostane vždy vzorom práce duše, hľadajúcej Božie priateľstvo. Celá výchova apoštolov smerovala k tomu, aby Majster mohol konečne prehlásiť: Prestali ste byť služobníkmi, ste mojimi priateľmi. Nebola to výchova ľahká ani krátka. Ani pri nej Majstrovi nezáležalo najviac na tom, aby ho apoštolovia milovali. Svojou sústavnou vytrvalosťou vo výchove chcel dosiahnuť, aby mu rozumeli. Že to bolo hlavné, dokazujú jeho smutné vzdychy: neviete, čieho ducha ste, ... nechápeš, čo je Božie, ... ako ťažko chápete. To je aj naša úloha: rozumieť Priateľovi.

Je to veľmi opovážlivé slovo: rozumieť Bohu. Ale Boh sám ho musel vysloviť ako želanie, ak máme sa stať naozaj jeho priateľmi. Svätý Tomáš Akvinský¹ napísal, že Boh je život, lebo je pravda; predtým² všetko tvorenie Božie

¹ Teol. Suma: I, ot. 18 čl. 3.

² Teol. Suma: I, ot. 14.

uvádza na rozum Boží. Keď má byť človek naozajstným Božím priateľom, prispôsobeným a milujúcim, žijúcim akosi rovnakým, jedným životom s Bohom, rozum človeka musí byť uprený k Bohu s „prenikavou a strašnou zvedavosťou lásky.“

Začiatkom priateľstva býva pozornosť, prehĺbeným priateľstvom je chápať bytosť, pohnutky a konanie priateľa, na vrcholoch priateľstva stojí ono „rozumieť priateľovi“, o ktorom svätý Tomáš³ hovorí, že je „trvalé prebývanie milovaného v milujúcom podľa slov sv. Pavla⁴ „mám vás v srdci“.

To je stupnica nášho „rozumieť Priateľovi“.

Najsamprv pozornosť. Mohli by sme to nazvať naväzovaním stykov i udržovaním stykov. To je jediná cesta, ktorá je nám otvorená k Bohu, „ktorého nikto nikdy nevidel“; videl iba jeho diela. Teda na Boha musíme upierať pozornosť rozumu.

Ani tu nemôžeme sa vyhnúť pohľadu do duše v ľudskom priateľstve. Keby sme nevedeli, že je to prírodný zákon, žasli by sme a vari by sme sa aj usmiali, keby sme pozorovali, ako človek namáha sa dosiahnuť prítomnosť priateľa a udržať si ju. V prítomnosti priateľa vidí len jeho a na všetko ostatné zabúda; ako Mária v Betánii sadla si k Ježišovým nohám a Marta dobre vystihla stav jej duše, keď povedala, že sa o nič nestará, že všetku starosť ponechala Marte. Ako duch i myseľ je zaujatá prítomným priateľom, tak do diaľky upiera sa duch na vzdialeného priateľa so zdvojeným úsilím, aby nahradil aj pozornosť smyslov. Myslíme, čo robí, čo hovorí, čo ho teší alebo zarmucuje, pri vhodnej i nevhodnej príležitosti v duši zjaví sa nám jeho obraz, rozjímame o každom slove, ktoré nám povedal alebo napí-

³ Teol. Suma: I—II, ot. 28, čl. 2.

⁴ Filip. I, 27.

sal, aby sme prenikli celú bytosť priateľa, aby nám nič nebolo tajné — aby sme mu rozumeli.

Tou cestou a takto musí ísť pozornosť rozumu k Bohu. Preto má Boh tak málo priateľov, že človek venuje pozornosť svojho ducha sebe a tvorom a nedbá ani na ich spojitosť s Tvorcom; nemôže mať Boha za priateľa, kto o Bohu skoro nič nevie. Sv. Pavol napísal: „Ten, ktorý pristupuje k Bohu, musí uveríť, že je, a že tým, ktorí ho hľadajú, je odplatiteľom.“⁵ Odplatou hľadania je priateľstvo; u Boha vždycky.

Keď hľadáme, rozumom prenikneme k Bohu. Hľadá suchý a azda napoly pochybujúci rozum, a predsa nájde mnoho. Nájde pravdy o súcnosti, veľkosti, dokonalosti Božej. Nájde dosť pre srdce, aby zatúžilo po sblížení.

Rozum, vedený celou oddanosťou tomuto Bohu, hľadá a v obrysoch nájde nežný súlad farieb, očarujúce podrobnosti. Je to veľmi vábivé hľadať u ľudí, ktorých považujeme za dobrých a vynikajúcich, podrobnosti farieb myšlienok, úmyslov a konania; čím viacej musí vábiť u Boha? Nečudujeme sa dušiam, ktoré vedely čo aj osem hodín denne prežiť v tichom norení myšlienok do mora Božej pravdy, ako najsamprv porovnávaly Božie diela, potom navzájom porovnávaly pravdy získané pozorovaním diela Božieho. až čítaly v Bohu — Pravde ako v otvorenej knihe. Iba ten by sa mohol čudovať, ktorý nepoznal rozkoš pri iskrení svetiel pravdy. Pozorné čítanie Písma sv. môže nás viesť, a v začiatkoch nás musí viesť; v ňom Boh hovorí o sebe, slová božsky hlbokkej pravdy. Viesť nás môžu skúsenosti vyškolených v tomto spojovaní rozumu s Bohom. Ale keď chceme získať Božie priateľstvo, musíme ísť touto cestou. Lebo priateľovi neporozumieme, keď neusilujeme sa porozumieť mu, a to je začiatok konca priateľstva.

⁵ Žid. 11, 6.

Svätý Tomáš Akvinský hovorí: „Milujúci je svojím rozumom v milovanom, keď nespokojuje sa povrchným poznaním milovaného, usiluje sa rozoberať podrobnosti milovaného, a tak preniká do jeho hlbín. Ako je písané o Duchu svätom, že spytuje i Božie hlbokosti.”⁶ Tak vznikne druhý stupeň rozumieť Priateľovi, trvalé spojenie rozumu s Priateľom.

Keď milujúci človek porozumie Bohu, ako bolo dosiaľ povedané, nepostačí mu, že poznal smysel všetkého, čo nám viera hovorí o Bohu. Ani by nebol spokojný, keby naozaj bola ukončená ona „strašná zvedavosť lásky”, ale chce, aby tieto pravdy o Bohu ako svetlo prežiarovali všetky jeho ostatné myšlienky; svoje úsudky a odhady chce vždy zariaďovať podľa úsudkov a odhadov Božích, všetky svoje myšlienky chce mať pod dozorom práva a myšlienok o Bohu.

Mystici tu povedali čudné slovo, aby naznačili tento stav: „posadlosť Božstvom.” Rozum je tak preniknutý pravdami o Bohu a myslením na Boha, že nikdy nie je celkom bez ich vplyvu, že nikdy nie je dokonalo „roztržitý”, to jest odtrhnutý od právd Božích. Mimovoľne príde tu na um výraz síce triviálny, ale označujúci podobný stav v ľudských malých rozmeroch, keď počujeme, že človek je za človekom ako posadlý.

Keď duša takto rozumie Priateľovi, otvorila si cestu ku šťastiu svätého priateľstva. Rozumie, vie, čo miluje, vie, prečo miluje, a nastáva onen slastne mučivý hlad po Bohu: nie hlad žobráka, ktorý by vo svojom hlade jedol čokoľvek, ale hlad vypestovanej chuti, nenásytnosť.

Potom o Priateľovi musí hovoriť všetko, i to, čo nie je on, i to, čo sa zdanlivo alebo naozaj stavia medzi neho a dušu. Nenásytnosť hla-

⁶ Teol. Suma: I—II, ot. 28, čl. 2.

dného, rozumejúceho stáva sa vynachádzavou. Medzi Boha a dušu stavia sa hmota sveta zdanlivo nepriehľadná. Kto porozumel Priateľovi, usiluje o spríehľadnenie; každá z tisíc povinností života ukáže mu Priateľa, nehody a náhody, dielom Majstra a Prozreteľnosti bude vyplnený celý jeho život.

Rozvinie sa veľmi veľká činnosť rozumu. Keď ľudský duch sa usiluje najhlbšie rozumieť Priateľovi, Priateľ rozvíja v ňom dary Ducha svätého: dar rozumu, bezpečný a prenikavý smysel pre Božie pravdy; dar múdrosti, spájajúci všetky pravdy s Bohom — Pravdou; dar vedenia, nachádzajúci Boha v jeho tvoroch.

Vyvolená hŕstka duší dospeje tak až k takzvanému nazeraniu (kontemplácii) už na zemi. Kde priateľsky vyspelá láska hľadá porozumenie Priateľa, tam prúdy milosti splývajú s neba, vždy viacej smývajú prach i zem samu, všetky pomôcky, ktorými ináč rozum pracuje, stanú sa na chvíľku zbytočnými, a duch rozumie Priateľovi tak, že ľudská reč už nemá slov na to, čo duch vidí a poznáva o Priateľovi.

Aké je to šťastie pre celú bytosť človeka! Keď konečne tak rozumie Priateľovi, že všade tuší hĺbky onoho tajomstva Božej prítomnosti, že duch človeka naozaj prebýva v Bohu svojimi myšlienkami; keď Boh duchu človeka ukazuje stále väčšie hĺbky svojej krásy a dokonalosti.

Preto svätý Pavol, keď až sem dospel, mal už len jedno želanie: „Túžim odobrať sa a byť s Kristom.“⁷ Už len to jediné ostáva ako posledné a najvyššie „rozumieť Priateľovi“ — hľadieť naň tvárou do tváre v nebi. Bez akejkoľvek prekážky, bez akéhokoľvek omedzenia, okrem toho jediného, ktoré vyplýva z rozdielu medzi Bohom a tvorom.

⁷ Filip. 1, 23.

Sv. Tomáš Akvinský hlboko videl, keď učí,⁸ že život večnej blaženosti je práve toto vrcholné rozumenie Priateľovi, naplnenie rozumu Bohom.

Rozumieť Bohu je tedy základná požiadavka života naozaj kresťansky zariadeného; je pôda, z ktorej vykvitajú najväčšie krásy tohto života, ktorý sa vždy viacej učí milovať pravdu; je kus raja na zemi.

Univ. prof. Dr. Jozef Babo r :

V Stvoriteľových službách

Pravá stredoveká dominikánsko-františkánska scholastika hovorila „generatio“ tiež o veciach a stavoch anorganických, lebo vedela spoločné náležitosti neústrojného i ústrojného sveta vystihnúť s takými vysokými abstrakciami, akých my teraz už nie sme ani schopní; jednako práve náuku o rozmnožovaní organizmov priviedla na vysoký teoretický stupeň so zvláštnym dôrazom na špecifickú podobnosť medzi generáciami (zv. ostatne „secundum speciem suam“ v Geneze). Rozmnožovanie organizmov podivným spôsobom závisí od pohlavnosti, a táto je principiálne dvojaká (samec a samica); príčinu, účel, celý životný dôvod tohto zariadenia je nám celkom neznámy a empiricky aj rozumovo doteraz celkom neprístupný (všetci vážni biológovia predošlých čias až do dnešného dňa, napr. F. Mainx 1937, Hans Driesch 1941 a mnohí iní). Zdá sa, že túto vec nevypátrame ani najstarostlivejším štúdiom zdola, ale s istej teoretickej výšky naturfilozofickej a ontologickej, cez nahliadnutie do tejto záhady shora: v prirodzenom usporiadaní zrkadlí sa nadprirodzený poriadok, a v generácii ústrojencov vidíme akýsi záblesk tvorivej činnosti; to je tak najmä pri propagácii

⁸ Teol. Suma: I—II, ot. 3, čl. 3.

ľudského pokolenia. Ľlovekovi je tuná dané priamo pôsobif s Tvorcom. Už intimny pôvod dieťaťa po telesnej stránke z tela rodičov je zjav úžasný, ale do vyššieho poriadku je prenesený ešte tou nezaslúžiteľnou a nepochopiteľnou výsadou, že rodičia dávajú priamo príležitosť a podnet samému Bohu k stvoreniu novej ľudskej duše. Crescite et multiplicamini et implete terram! To je príkaz, ale i privilegium a požehnanie a výzva k priamemu spolupôsobeniu so samým Stvoriteľom! Môžeme si predstaviť vyššie vyznamenanie? Cirkev to úchvatne vyjadruje formuláciou: Toto spoločenstvo (ženy s mužom) si takým požehnaním obdaril, že jedine ono neodňala ani pokuta dedičného hriechu, ani trestný výrok potopy (sv. omša novomanželov). Rozmnožovanie pokolenia ľudského závisí od najzákladnejšieho elementu ľudskej spoločnosti, ktorým je rodina s monogamickým, nerozlučným, sviatosným manželstvom; manželstvo nielen v Starom zákone, ale už v praveku a teraz i u najprimitívnejších národov, pokiaľ sú na pôvodnom stupni, i keď k nim doteraz neprišlo svetlo kresťanstva, vždy a všade je quasi sacramentum a ontologická, morálna, právna, estetická, ba i somatická jednota rodičov, ktorá nemôže byť dokonalejšie vystihnutá ináč, ako: dva ja v jednom tele. Teda ako je to so záväzkom človeka k potomstvu? Podľa talmudu „kto nesplodil človeka (t. j. Žida), vinný je z vraždy“. Je to tak? Nie. Už v rastlinstve a u zvierat — čo nie je pre človeka nijako záväzné — sú funkcie nevyhnutné pre jedinca (smyslová a hybná činnosť, výživa a pod.) a funkcie nevyhnutné pre jedinca (rozmnožovanie je nevyhnutné len pre druh). Ale tým viac u človeka. Spevákom nestáva sa každý, kto je obdarený laryngom, ale i hudobným sluchom, spôsobilosťou k spevu a vycvičeným estetickým úsudkom. Zanechať potomstvo nie je po-

vinnosťou každého človeka, ale výsadou niektorých celkom zvláštne povolanych k tomuto vznešenému, ale aj zodpovednému a ťažkému úkonu. Celibát čistý, svetský, dobrovoľný je možný, ba i obdarený rozličnými výhodami v prirodzenom i nadprirodzenom poriadku; posvätný kňazský celibát nad to ešte vyniká „toto coelo“ (Jos. Antonelli) nad svetský. Sv. Tomáš Akvinský napísal:¹ „Božská Prozreteľnosť človekovi dáva to, čo je nevyhnutné celému druhu; ale predsa každý človek to nemusí používať. Človek totiž dostal staviteľskú príčinnivosť a silu na bojovanie, ale predsa všetci nemusia byť staviteľmi a vojakmi. Práve tak, aj keď Boh človekovi dal silu plodiť a to, čo je zariadené k jej úkonu, predsa každý nemusí sa usilovať o úkon plodenia.“

Biskup von Keppeler označil kňazský celibát ako „Ritterschlag zur Todesbereitschaft“. Právě vedy biologické i lekárske sú v dokonalej shode s týmito odvekými názormi. Ale povolanie k stavu rodičovskému nielen je nevyhnutným zariadením k propagácii ľudstva, ale tiež na určité podmienky je záslušné a výhodné; je i zodpovedné. Keď snúbenci prídu „na katechismus“ pred svadbou, obyčajne počujú od pána farára: Každému manželskému páru je Prozreteľnosťou určený istý počet detí; človek do toho síce môže násilne zasiahnuť, ale nie bez veľmi ťažkého hriechu. Výsledky dnešných vied prírodných a lekárskejších učia: každému manželskému páru je prírodou určený istý počet detí; človek do toho síce násilne zasiahnuť môže, ale nie bez veľmi ťažkého poškodenia svojho zdravia. Koľko ráz už bolo povedané a opakované: Vydaté ženy sú nemocné nie od tých detí, ktoré majú, ale od tých, ktoré nemajú.

¹ C. G. I. 3. 137.

Za novou renesanciou

Boh stvoril svet nadprirodzený a prirodzený. Stvoril teda nadprirodzené kráľovstvo, v ktorom panuje láska (ordo Caritatis) a v ktorom sú všetci sviazaní putom lásky (vinculum Caritatis). Okrem toho stvoril kráľovstvo prirodzené, v ktorom má panovať spravodlivosť a ľúbosť (ordo iustitiae et amoris) a v ktorom majú byť všetci sviazaní putom ľúbosti a spravodlivosti (vinculum amoris et iustitiae).

Vidíme podľa toho zjavne, že môžeme a máme byť naraz občanmi dvoch ríš: ríše nadprirodzenej a ríše prirodzenej. V nadprirodzenej ríši kráľovstva lásky dostávame cez štátne občianstvo detinstvo Božie, v prirodzenej ríši kráľovstva spravodlivosti a ľúbosti dostávame cez štátne občianstvo prirodzený predpoklad pre rozvitie nášho človečenstva. Kto však chce byť dokonalým občanom prirodzeného štátu na zemi, musí byť ešte dokonalejším občanom nadprirodzeného štátu na nebi. Preto pozemské občianstvo človeka musí predchádzať nadzemské občianstvo dieťaťa Božieho. Príkladom ideálnej syntézy detinstva Božieho s človečenstvom je Panna Mária. V tom je Ona vyvrcholením dokonalosti, ktorú nikto nedosiahne. Preto jej Boh priznal v nadprirodzenom kráľovstve privilegované prvenstvo nadprirodzeného štátneho občianstva — urobil ju kráľovnou.

Všetci ľudia nemajú túto možnosť ideálnej dokonalosti podľa príkladu Máriinho, ale iba katolíci. Dokiaľ sa dostali k tejto možnosti, prešli tromi štádiami:

Naši prví rodičia v raji žili v takom stave, že nikdy by neboli zhrešili, keby sa vždy boli riadili podľa večného zákona vôle Božej. Sv. Augustín to vyjadril slovami: „non posse peccare“.

Jednako zhrešili, a to dobrovoľne. Tak sa celé pokolenie ľudské dostalo do stavu, ktorý sv. Augustín vyjadril slovami: „non posse non peccare”. Hrešili ustavične.

Ale prišiel Kristus-Bohočlovek, ktorý svojím spasiteľským dielom položil základ k ceste zpiatky, do pôvodného stavu pred spáchaným dedičným hriechom. Je to cesta postupnej novej obrody, čo právnici vyjadrujú slovami „restitutio in integrum”. Pre tento cieľ založil Cirkev a obdaril ju výsostným právom udeľovať sedem sviatostí. Žijeme teda v stave, ktorý sv. Augustín vyjadruje v slovách „posse non peccare”. Môžeme teda nehrešiť. To privilegium máme teda jedine my katolíci.

Jednako žijeme dnes v kríze. Menujeme ju často krízou hospodárskou, inokedy sociálnou. V skutočnosti je to kríza duchovná, v ktorej nebol zatemnený len rozum a zahlušené svedomie, ale v ktorej stratili sme nadprirodzené detinstvo Božie v prospech prirodzeného človečenstva. Teda človek stratil nadprirodzené štátne občianstvo a spokojil sa s obyčajným osvedčením o štátnom občianstve pozemskom. Najprv opustil Cirkev, potom kresťanstvo a nakoniec aj človečenstvo. Stal sa plavou beštiou, ktorá dnes zúri a vo svojom zvlčení ničí všetko, čo vystavilo dieťa Božie, človek pri hľbokej viere a zdravom rozume.

Ako zastaviť túto potopu? Aké hrádze nastavať? Iba tak zastavíme cestu skazy, ak sa vrátíme k detinstvu Božiemu, a tým aj k človečenstvu. Aby sme to vedeli, musíme sa znovu naučiť od hraníc rozumu veriť, dúfať a milovať.

Kto však najprv zodpovedá za túto krízu? Tí, ktorí sú na zemi najviac privilegovaní, a predsa túto privilegovanosť nielen že nevyužívajú, ale zneužívajú. Ale kto je to? Katolicizmus? Nie. Teda kto? Nesmierna väčšina katolíkov bez rozlišovania podľa mena a stavu,

ktorí zabudli na povinnosť, že ustavične vlastnia dvojaké štátne občianstvo. Zabudli na štátne občianstvo nadprirodzené a spokojili sa iba s obyčajným prirodzeným štátnym občianstvom. Prestali byť dieťkami Božími a stali sa obyčajnými ľuďmi. Už nevedia nasledovať prvých kresťanov. Tí, ak sa dostali navzájom do kolízie, nikdy nerozmýšľali, ktorému osvedčeniu o štátnom občianstve majú dať prednosť: či nadprirodzenému alebo prirodzenému. Ak ich nútili k obetiam pohanským bohom ako občanov pozemského kráľovstva, radšej vyriekli slová: christianus sum, ako slová: civis romanus sum. Radšej šli do arén, ako do kresiel; radšej šli ad leones, ako za časným bohatstvom a zlatom. Nevraždili deti v mene pozemských zákonov, nezbiľali bližných úžernicky na plácach, neboli otrokmi nijakého telesného orgánu, ale stáli v službe Ducha. Žili a umierali po katolícky ako deti Božie. Umierali ako občania prirodzeného kráľovstva, aby sa znovu narodili pre večný život v kráľovstve nadprirodzenom.

Aj vtedy sa našli slabosi, ktorí sa pod maskou kresťanstva vystatovali, že sú kresťanmi, aby tým viac pošpinili čistý kresťanský štít. Nemali však znaku, ktorý mali prví kresťania. Nemali lásky. Veď sami pohani hovorievali o kresťanoch: Hľa, ako sa milujú. Kto by však vedel úprimne milovať človeka, ak nevie vrúčne milovať Boha? Títo pseudokresťania nemali však práve tejto lásky, preto ich poznávali ako zradcov a rúhačov, ktorí nevedeli umierať. Večne totiž bude platiť: Len ten vie žiť, ktorý vie aj umierať ako Kristus. Vezme, že smrť Kristova je vyvrcholením života Kristovho. A to si dobre uvedomili práve prví kresťania.

Priznajme sa preto, že nepriatelia Cirkvi a trojjediného Boha nie sú za hradbami Cirkvi. Darmo ukazujeme na židov, pohanov a ostatných kresťanov. Najväčšími nepriateľmi Krista

sú falošní katolíci medzi nami, v našich radoch. Veď my máme najväčšiu možnosť nehrešiť, keďže sme členmi Cirkvi, obdarenej prameňami siedmych sviatostí. Pritom hrešíme a Bohu nedovoľujeme, aby v nás kráčať zemou, aby ďalej cez nás robil zázraky v takej hojnej miere ako predtým a plným priehrstím rozdával lásku v časoch, plných nenávisti. Farizejstvom a neprípustným kompromisníctvom na úkor Boha nenakrmíme lačných, nenapojíme smädných, nezaodějeme nahých, nepohostíme pobešných, nepotešíme chorých, nevykúpime zajatých a nepochováme mŕtvych.

Preto späť k obrode seba samých. Späť k stavbe duchovných chrámov v nás, v našich srdciach, v ktorých sa musí stretnúť podľa našich schopností a miery Božej milosti nadprirodzené štátne občianstvo so štátnym občianstvom prirodzeným. Cesta k tejto renesancii ľudstva vedie najprv cez renesanciu katolíkov samých, a to podľa ich postavenia v Cirkvi. Vedzme aj to, že Boh túto obnovu prevedie, čo aj krvavo, aby naučil ľudí účinným spôsobom objektívnej pravde a добрote a odučil ich iži a farizejstvu. Musí panovať kráľovstvo nadprirodzené, a len v jeho rámci môže prekvitať kráľovstvo prirodzené. To je smysel dejín, i keď robí sa násilie proti Bohu a často v mene Boha. A to aj čo by sa mala uskutočniť slávna veta: krv mučeníkov, semeno kresťanov.

P. Vojtech Müller O. P.:

Katolíckosť Cirkvi

Cirkev, keďže je druhý Kristus, ktorý prišiel všetkých ľudí posvätiť, keďže Cirkev je nástroj, ktorý sprostredkováva svetu posvätenie, potom tento nástroj musí byť univerzálny, pre všetkých, ako Kristus je Spasiteľ všetkých. Preto i pravá Cirkev Kristova musí byť všeo-

becná, katolícka. Kristus Pán bez výnimky pre každého ustanovil aj Cirkev aj katol. náboženstvo, keď apoštolom povedal: Idúc do celého sveta, učte všetky národy. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta!¹ Z týchto slov Kristových vidíme, že svoje učenie a svoju Cirkev ustanovil pre každého, nielen pre jednu dobu, ale pre všetky časy bez rozdielu. Nezáleží na tom, či niekto je starý alebo mladý, muž či žena, učený alebo neučený, boháč či chudák, matka alebo rehoľnica, či jednotlivец je z bielej rasy, čiernej alebo žltej. Každý človek, nech je akejkoľvek národnosti, vzdelania alebo sociálneho postavenia, má svoj podiel v kráľovstve Kristovom, ktoré nie je kráľovstvom s tohto sveta ani tohto sveta. Keďže svojou podstatou je duchovnej a mravnej povahy, neviaže sa na to, čo veci obmedzuje a partikularizuje.

Keď kráľovstvo Božie spočíva v tom, aby vôľa Božia bola splnená tak na zemi ako i na nebi, potom, ako neurčujeme hranice neba, tak nemôžeme určovať ani hranice na zemi, pokiaľ má prísť kráľovstvo Božie. Jednoducho celé nebo a celá zem má byť kráľovstvom Božím, všetko bez výnimky má plniť vôľu Božiu. Kristus Pán poukazuje apoštolom na to, ako Boh posielal slnko a dážď pre všetkých bez výnimky, nerobí rozdiel medzi pohanom a kresťanom. Prístup do kráľovstva Božieho nie je výsadou nejakej rasy, ale je možný každému, kto plní vôľu Otca nebeského. Boh rozsieva všade semená svojich právd, nepýta sa, či tá zem, kde ide siať, je slovenská, nemecká, židovská alebo pohanská. Všetko závisí jedine od toho, či je súca a ochotná prijať jeho semeno.

Apoštolovia to dobre chápali, a preto sv. Pavol mohol povedať: Podľa Krista nie je tu Žid, ani Grék, nie je sluha, ani slobodný, nie

¹ Mat. 28, 19—20; Mat. 16, 15.

je muž ani žena, lebo vy všetci ste jedno v Kristu Ježišovi.² Keby dnes žil sv. Pavol, v tom smysle by musel povedať i dnešnému svetu: Nie je tu Slovák, ani Nemec, Talian, Japonec alebo Američan, Maďar alebo Čiňan, ale vy všetci ste ľuďmi, ktorých Kristus spasil a pre ktorých prišiel na tento svet.

Táto všeobecnosť Cirkvi, ktorá v sebe zahrnuje jej katolíckosť, neznamená však len všeobecné geografické rozšírenie. Pravda, to všetko v sebe obsahuje, ale najsamprv značí jej kvalitatívnu vlastnosť, ktorej kvantitatívnosť je len následkom. Preto pod všeobecnosťou Cirkvi, ktorá v sebe zahrnuje katolíckosť, treba predovšetkým rozumieť duchovnú všeobecnosť, ktorá je základom pre to, aby mohla sa stať majetkom všetkých. Tak ako pravda sama v sebe nie je určená pre niekoho, ale pre každého. Preto tejto všeobecnosti a katolíckosti Cirkvi odporuje všetko to, čo Kristovo náboženstvo robí závislým od hmoty alebo od nejakých národných vlastností, čo by mu nedovoľovalo rozšíriť sa po celom svete. Takáto prekážka katolíckosti Cirkvi je každý náboženský individualizmus, ktorý sa opiera o jednotlivca a všetko posudzuje s osobného hľadiska, ďalej individualizmus filozofický, morálny a hospodársky, ktorý sa kde-tu zjavuje; to by znamenalo evanjelium urobiť závislým od týchto otázok, ktoré chcú riešiť problémy tohto sveta. Podobnou prekážkou by bol výstredný nacionalizmus, ktorý miesto aby dal cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo jemu patri, chcel by využiť evanjelium ako agenta pre svoje vnútorné a vonkajšie panstvo. Preto Cirkvev katolícka nikdy sa nerozlučne nespojila s nejakým politickým, filozofickým alebo sociálnym partikularizmom. Naopak, aby si uchovala svoje všeobecné a katolícke poslanie, mu-

² Gal. 3, 28; Kolos. 3, 11.

sela bojovať a bojovala za to, aby mohla dávať Bohu to, čo je Božie, aby si uchránila svoje právo duchovnej mocnosti, ktorú predstavuje. A práve v tomto jej duchu ukazuje sa jej všeobecnosť a katolíckosť, nie v duchu pozemských snáh, pozemského hmotného mocenstva, ale výboja celkom nezištného, nadprirodzeného.

Takto Cirkev je všeobecná, katolícka, lebo každy môže byť v nej spasený. Je isté, že každý je povolaný k spáse. I keď každý človek nebude reagovať na túto výzvu, jednako všetci sme pozvaní do kráľovstva nebeského, všetci sme povolaní k svätosti. A keďže Cirkev je ten nástroj, ktorý ľudí posväcuje, musí byť nástroj univerzálny v čase a v priestore. Musí byť univerzálna v čase, lebo keby Cirkev odklonila sa od tohto svojho poslania, spása by nebola možná. Kristus tým, že Cirkev ustanovil za pokračovateľku svojho diela, odstránil akúkoľvek potrebu iného náboženstva, iného prostriedku spásy pre človeka. Nikto od Kristovho príchodu na svet nemôže povedať, že v Cirkvi nenachádza prostriedky svojej spásy a preto musí ju hľadať inde, v inom náboženstve, v inej spoločnosti. Cirkev ako pokračovateľka jediného Spasiteľa sveta, Ježiša Krista, je všeobecná spoločnosť pre každého, bez rozdielu postavenia, národnosti a rasy. To preto, lebo má duchovnú všeobecnosť — katolíckosť, ktorá je nezávislá od hmoty, a ako taká, môže byť majetkom všetkých a Kristom je aj pre všetkých ustanovená.

Okrem toho Cirkev je všeobecná, katolícka v tom smysle, že jej vplyv má pôsobiť v celom svete, teda priestorove, geograficky. Aj v tomto smysle je všeobecná. Iné náboženské systémy, hovorí kardinál Wiseman, vyhovujú niektorému národu, krajine . . . Jediné kresťanstvo je náboženstvo každej zeme a každého národa. Od jedného pólu k druhému vidíme, ako podľa neho žije celá ľudská spoločnosť vo svojej pe-

strosti, bez rozdielu na ich rozličné sústavy, vlohy, zvyky a štátne zriadenia.

Idte teda, učte všetky národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha sv.; učte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal,³ a „budete mi svedkami v Jeruzaleme a vo všetkom Judsku i v Samaritánsku, a až do končín zeme“⁴ to sa ustavične v Cirkvi uskutočňuje. Od počiatku kresťanstva vidíme tú expanzívnu silu nielen u vzdelaných národov, ale i medzi barbarmi. Katolícky apoštolát od apoštolov ustavične pokračuje. To preto, lebo povahou Cirkvi je šíriť sa. Je horčičným semenom, ktoré má vyrásť v mohutný strom, ktorého konáre budú siahať do celého sveta. Inakšie by nesplnila svoje poslanie, nebola by skutočnou Cirkvou Kristovou.

Táto katolíckosť Cirkvi neznamena, že Cirkve od svojho počiatku mala byť po celom svete. Ako Kristus, tak i ona musela napred vystúpiť navonok, nechať sa poznať a prilákať duše k sebe. Musela bojovať a zápasiť proti všetkým prekážkam, stavajúcim sa jej do cesty. Jej katolíckosť javí sa však v tom duchu výbojnosti, s ktorým ide za dušami čo by sa čo robilo. Duch sv. misii nie je ničím iným ako výrazným znakom jej katolíckej všeobecnosti, univerzálnosti, znakom toho, že je pravou Cirkvou Kristovou. Ide všade a každému vyhovuje. Nemá slová len k jednej dobe, len pre niektorý národ alebo pre istú skupinu ľudí, ale pre celé ľudstvo, vie vyhovieť všetkým duchom a zadosť urobiť potrebám všetkých srdc, a to každému svojským spôsobom, lebo je univerzálna, katolícka. A katolíckosť nie je šablóna, ale plná pravda, ktorá svojím spôsobom môže uspokojiť každú snahu, mentalitu, každý národ. Preto sú možné rozličné prejavy zbožnosti u

³ Mat. 28, 19—20.

⁴ Sk. apošt. 1, 8.

jednotlivých národov, preto nikto nemôže povedať, že sv. Peter a Pavol, sv. Dominik, sv. Tomáš Akvinský, sv. Don Bosco atď. je ten istý typ svätosti; preto v Cirkvi sv. môžu byť rehole, preto je možná i mystika dominikánska, karmelitánska, františkánska, ktoré nám odhaľujú rozličné hľadiská a spôsoby našich vzťahov k Bohu, jedinému cieľu všetkých.

DO VÝŠAV

Vy ste svetlo sveta

Ako učiteľia pre dobrý (príkladný) život sú soľou, ktorou sa ľud solí, tak pre slovo náuky sú svetlom, ktoré nevedomých osvecuje. Ale najprv treba dobre žiť a až potom dobre učiť. A preto Pán Apoštolov najprv nazval soľou a až potom ich pomenoval svetlom: **Vy ste svetlo sveta.** Alebo, keďže soľ udržuje nejakú vec, aby sa nestala horšou, svetlo zas osvecovaním k lepšiemu privádza, preto Apoštolovia boli nazvaní najprv soľou, a to pre Židov a pre kresťanský ľud, ktorí Boha poznávajú a ktorých udržujú v Božom vedení; svetlom zas pre pohanov, ktorých privádzajú k svetlu vedenia. (Sv. Ján Zlatoústy.) Ale tu svetlom nemáme rozumieť nebo a zem, ale ľudí, ktorí sú na svete, alebo ktorí milujú svet. Apoštolovia boli poslaní, aby ich osvietili. (Sv. Augustín.) Lebo v povahe sviatidla je, aby šírilo svetlo všade, kde ho nesieme, a aby vnesené do príbytkov odstránilo tmu vífaziacim svetlom. Tak aj svet, ktorý bol bez Božieho poznania, dusily husté čierňavy nevedomosti. Apoštolovia priniesli mu svetlo vedenia, a tak zažiarilo poznanie Boha; a kde len kráčali, všade z ich nepatrných postáv svetlo vnikalo do temnôt. (Sv. Hilár.) A ako slnko zameriava svoje lúče, tak aj Pán, ktorý je slnko spravodlivosti, svojich Apoštolov zamieril, aby rozohnali temnoty ľudského pokolenia. (Sv. Remig.) A uváž, aké veľké veci im prisľúbil; že totiž do celého sveta sa má dostať ich slávne meno, ktorí vo vlastnej zemi boli zaznávaní. Ani prenasledovania, ktoré im predpovedal, nemohly ich zatieniť; ba urobily ich ešte slávnejšími. (Sv. Ján Zlatoústy.)

Sv. Tomáš Akvinský, O. P.: Zlatá reťaz.

Boh ťahá k sebe duše tak, že to ani nepozorujú

„Tú som vyhľadával a miloval od svojej mladosti a usiloval som sa s ňou zasnúbiť.“ Tieto slová čítame

v knihe Múdrosti; povedala ich krásna, láskavá večná Múdrost.

Nepokojná duša pri svojich prvých krokoch za-bočila na sčestie. Večná Múdrost ju stretla v nevý-slovnej podobe a sladkosťou aj horkými liekami ju priviedla na pravú cestu božskej pravdy. A keď (Služobník) premýšľal o pravdivom riadení, povedal Bohu: Milý, sladký Pán! Od detstva som čosi veľmi túžobne hľadal, a ešte som dobre nepoznal, čo to je. Pane, po dlhé roky usilovne som sa po tom pachtil, a predsa som to ešte nedosiahol. Nevieť, čo to je, ale predsa je to niečo, čo ťahá k sebe moje srdce i dušu a bez čoho nenájdem pokoj. Najprv chcel som to hľadať v tvoroch, ako som iných videl robiť; ale čím viac som hľadal, tým menej som nachádzal, čím viac som sa k tomu blížil, tým viac sa to odo mňa vzdalovalo. Lebo každá predstava, na ktorej som utkvel, prv ako som ju mohol dokonalo preskú-mať alebo pokojne sa jej oddať, hneď na mňa volala: „Nie som to, čo hľadáš!“ Vo všetkom to tak bolo. Ó, Pane, moje srdce dychtí po tom, tak rád by som to mal! Neraz poznal som, čo to nie je; ale moje srdce ešte nebolo poučené o tom, čo to je. Ach, milý Pán nebies, čo to je, alebo ako vyzerá to, čo sa vo mne tak tajomne chveje?

Večná Múdrost: Nepoznávaš to? Už toľko ráz ťa to láskavo objalo a toľme zatarosilo ti cestu, že ťa celkom a dokonalo pre seba získalo.

Služobník: Pane, nikdy som to nevidel ani nepočul.

Večná Múdrost: Nie bez príčiny! Zavinila to tvoja dôvernosť s tvormi, a tým si sa tomu tak odcudzil a od toho vzdialil. Ale teraz otvor svoj duchovný znak a pozri, kto som ja. Ja som to, čo si hľadal, večná Múdrost, ktorá ťa svojou božskou Pro-zreteľnosťou naveky vyvolila sama pre seba. Ja som sa ti toľko ráz postavila do cesty. Koľko ráz by si sa bol vzdialil odo mňa, keby som ťa bola nechala tebe samému. Vo všetkom si vždy našiel nejaký od-por. To je najistejší znak mojich vyvolených, že totiž ich chcem mať iba pre seba.

Služobník: Dobrá, milá Múdrost, teda ty si to, čo som tak dlho hľadal? Ty si to, po čom ustavične dychtila moja duša? Ó, Bože, prečo si sa mi prv neukázal? Prečo si mi to tak dlho skrýval? Po toľkých obťažných cestách som tak chodil!

Večná Múdrost: Keby som to bola vtedy urobila, nepoznal by si tak dobre mňa, Dobro, ako ho teraz oceňuješ.

Služobník: Ó, nekonečné Dobro, aké sladké a dobrotivé si sa teraz ku mne ukázalo! Keď sora

nebol, dalo si mi bytie, keď som sa odlúčil od teba, ty si sa nevzdialilo, a keď som pred tebou utekal, nežno si ma zdržalo. Ó, večná Múdrost, kiežby moje srdce rozdelilo sa na tisíc kusov a objalo teba, svoju slasť, a s tebou prežívalo všetky dni v ustavičnom milovaní a chválospeve. Po tom túži moje srdce, lebo naozaj len ten je šťastný, komu ty tak láskavo ideš v ústrety a nenecháš ho v pokoji, dokiaľ v tebe nezačne hľadať svoj odpočinok.

Moja vyvolená Múdrost, keď som teraz našiel teba, miláčka svojej duše, nezapudzuaj svojho úbohého tvora. Pozri, ako moje srdce onemelo v slasti i v strasti voči tomuto svetu. Či mám byť aj k Tebe ustavične nemý? Ó, milý Pán, dovol, dovol mojej úbohej duši len jediné slovíčko, lebo moje srdce už nevydrží tú opustenosť, keďže v širom svete nemá nikoho, u koho by sa ochladilo, okrem teba, môj dobrý Pán a brat! Pane, len ty poznáš vnútro milujúceho srdca a vieš, že nemôžeme milovať to, čo nijako nemôžeme poznať. Preto, keď iba teba mám milovať, daj sa mi poznať, aby som ťa mohol dokonale milovať.

Večná Múdrost: Najvyšší pôvod všetkých bytostí z ich prameňa nájdeme podľa prirodzeného poriadku, keď zostupujeme od najvyšších k najnižším; a ak chceme sa vrátiť k prameňu, musíme postupovať od najnižších. Preto, keď chceš hľadiť na moje nestvorené Božstvo, uď sa mňa poznávať a milovať v mojom trpiacom človečenstve; to je najrýchlejšia cesta k blaženosti.

Služobník: Pane, preto i ja ti pripomínam tvoju nekonečnú lásku, že si sa so vznešeného trónu, s otcovského stolca sklonil do biedy a potupy na tridsať tri rokov a že si svoju lásku ku mne a k všetkým tvorom dokázal svojím prehorkým utrpením a smrťou. Rozpomeň sa na to a duchovne zjav sa mojej duši v tej láskyhodnej podobe, ku ktorej ťa snížila tvoja nesmierna láska.

Večná Múdrost: Čím vysilenejšia som svojim milovaním, tým láskavejšia som sobranej a usporiadanej mysli. Moja nekonečná láska ukazuje sa v mojom utrpení ako slnko vo svojom lesku, ako ľubezná ruža vo svojej vôni a ako oheň vo svojom žiare.

Blah. Henrich Suso, O. P.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie

Čítala som životopis Márie Wardovej a tam som si zvlášť všimla tieto riadky: V kráľovstve Božom niet takého veľkého človeka, ktorý by sa nemusel učiť najprv pokore a sebazapreniu. Rozjímala som o tom a nahliadla som, že naozaj len toto môže byť opravdi-

vý základ: Človek sám nie je súci na veľké veci, iba milosť Božia ho môže urobiť veľkým; ale duša musí uznať svoju maličkosť, svoju neschopnosť a pokoru od Pána Boha čakať všetko. Keď potom už milosť účinkuje v duši, tá ju vedie k výšavám lásky Božej a lásky k bližnému. Na takýto odriekavý, obeťavý život je schopný iba ten, kto sa zavčasu naučil zapierať a zriekať sa seba. Veľmi, veľmi by som chcela byť veľkou v kráľovstve Božom. Nemôžem zato, Pán Boh vštepl do môjho srdca túžbu po dokonalosti, veľkosti, kráse, bohumilom živote. Keď sa tak dobre pozrem na seba a vidím svoje veľmi mnohé chyby, som až ustarostená, ako len budem môcť byť svätou? Ale teraz som už spokojná. U Pána Boha nič nie je nemožné! Rozhodla som sa, že sa dám do práce: systematicky a vytrvalo spravím toľko, koľko vládzem, a to ostatné sverím Pánu Bohu. Teda prvá je pokora. Vzdychnem si: To je nie najťažšie. Už roky a roky usilujem sa byť pokornou, ale nijako mi to nejde. Nevieťm vniknúť do podstaty pokory, necítim ju, ani sa v nej necvičím. Ale teraz chcem! Zaumienila som si kráčať po trnistej ceste dokonalosti, a teraz krok za krokom sa chcem priučiť tejto krásnej ctnosti. Je isté, že sama od seba by som ani teraz nič nemohla, ale dúfam v Pána Ježiša. A On mi veľmi pomáha.

ŽIVOT

Sv. Tomáš Akvinský

Starí dejepisci o sv. Tomášovi Akv. píšú, že bol vysoký, telnatý a priamej postavy. Z dosť dobre obnoveného obrazu vo Viterbe môžeme vypozerovať, že jeho tvár bola preniknutá podivnou, pokojnou a čistou silou. Oči mal čisté a žiarivé sťa dieťa. Črty tváre byly pravidelné, upevnené inteligenciou. Viliam de Tocco píše, že mal také telo, o ktorom Aristoteles učí, že je výsadou veľkých intelektuálov. Bol veľmi citlivý, preto trpel i pri najmenšom telesnom úraze. Ale keď mu púšťali krv (vtedy to bolo časté) alebo vypaľovali ranu, Tomáš začal rozjímať. O chvíľku bol v takej abstrakcii, že mohli s ním robiť, čo chceli, on necítil nič. Táto náklonnosť k abstrakcii bola príčinou mnohých nepríjemností v živote svätca. Pri stole sv. Ludovita uderil nenazdajky na stôl a zakričal: Hľa, nevývratný argument proti manichejskému bludu! Magister, dajte pozor, oslovil ho páter prior, veď ste na hostine u francúzskeho kráľa, a fahal ho pri tom za kapucňu, aby si uvedomil, kde je. Kráľ

rýchlo zavolať pisára, a Tomáš diktoval nový argument.

Anjelský Učiteľ žil duševne stále usobraný, v mlčaní, šepote modlitieb a Božích myšlienok. Keď ešte študoval, do zázračnej pamäte shromažďoval učenie svojich profesorov a kníh. Nič mu neuniklo, čo by nebol prenikol rozumom a čo by si celým životom nebol osvojil. To bolo životné pravidlo jeho celého intelektuálneho života. Nikdy nezanechal nejakú pochybnosť neobjasnenú. A keď prišiel k pravde, dôkladne sa o nej presvedčil, lebo bol veľmi opatrný: Meral všetko podľa prvej Pravdy, ktorú chcel ukázať aj iným.

Jeho hrdinská vôľa zakotvila sa v láske, ktorá udržovala životnú rovnováhu, zabezpečovala správny mravný život vo vábivých intelektuálnych úskaliach. Sv. Tomáš postavil sa do služieb bližného. V práci nehľadal osobné zadosťučinenie, ale videl v nej príkaz Prozreteľnosti. Mal sústrasť so všetkými, všetkým chcel pomáhať, každému vedel poradiť. V Paríži francúzsky kráľ poprosil ho večer, aby mu rozriešil ťažký sociálny problém; ráno dostal od Tomáša jasnú odpoveď. Ale i v takých okolnostiach vystúpil sv. Tomáš ako teolog, lebo posvätná náuka je špekulatívna i praktická spolu. Preto všetko, na čo sa podujal, vždy dobre vykonal. Zo svojho života vylúčil všetky sebecké zvláštnosti, v ktorých by bol býval vynikol, alebo v ktorých by bol jeho rozum odkryl veľmi mnoho. Nie, Tomáš nikdy nehľadal seba. Nikdy nepodľahol pokušeniu, ktoré poznajú všetci intelektuáli: zanechať intelektuálny život a venovať sa vonkajšej činnosti.

Bol neústupný v hájení pravdy. Jeho poslucháči často žasli nad tým, ako chladne znášal osobné útoky. Mužnou veľkodušnosťou na mnohé veci pozeral ako na celkom nepatrné. Bol živej povahy, preto ľahko mohol odpovedať ostrovtipom, lež láskavosťou premohol všetko. Nemiešal sa nikdy do vecí iných; nenávidel nerozvážne posudzovania, dával prednosť prostoduchosťi pred nerozmysleným a zlym úsudkom. U neho dokonalosť špekulatívneho rozumu nesklamala ani v nahodilých prípadoch. Raz ktorýsi brat žartom mu povedal: Brat Tomáš, počte sa pozrieť, ako vôľ lieta! Tomáš pristúpil k obloku; nezasmial sa, ale povedal: Skôr by som uveril, že vôľ môže lietať, ako rehočník luháť!

Tocco a svedkovia jeho svätorečenia o ňom píše: Bol príjemný v reči, v tvári veselý a milý. Dobrá duša, slobodný v činoch, trpezlivý a opatrný. Veľmi miloval Najsv. Svätosť oltárnu. Uctieval svätých, P. Máriu, apoštola Pavla a sv. Otca Dominika. Nosil

relikvie sv. Agnesy, ktorá uzdravila z horúčky Reginalda. Na pamiatku toho prisľúbil, že každoročne na sviatok tejto svätice zaplatí bratom klerikom v Neapoli dobrý obed. Ale bol už blízko smrti; preto len raz mohol splniť svoj sľub.

Náuka sv. Tomáša je odosobnená, nie je to náuka Tomášova, lež spoločná náuka Cirkvi a ľudstva. Preto i tomizmus je katolícky, lebo je všeobecný, je cirkevný. Je to dedičstvo Božie, ktoré prijal Anjelský Učiteľ od večnej Múdrosti a od všetkých svojich predchodcov.

Dr. M.

Štátna forma a náboženstvo

Naše náboženstvo, naša viera, vôbec nie je viazaná k nejakej vládnej alebo hospodárskej forme. Cirkev rímskokatolícka nebola by Cirkvou, nebola by živým telom Kristovým, keby nevedela účinkovať v zmenených pomeroch. Vierovyznanie je živá sila, ktorú vonkajšie zmenené pomery nemôžu umŕtvíť. Lebo ono sa obracia k tej čiaske človeka, ktorá je stvorená pre večnosť, pre ktorú nejestvujú etnografické hranice ani rasové rozdiely. Obracia sa k duši, a tá je stvorená pre nebeský režim, ktorý prichádza do nášho vnútra vtedy, keď na dne duše prežívame všetky zjavné pravdy nášho náboženstva. A toto nenahradí nijaká štátna forma, preto sa nebojme konkurencie. Katolícke náboženstvo od všetkých vládnych foriem žiada iba to, aby spojily spravodlivosť s láskou. Lebo spravodlivosť bez lásky stáva sa tyranstvom, a láska bez spravodlivosťou stranníctvom. Nemáme sa teda čoho obávať, lebo pole našej vlády nikdy nebudú preorávať ľudské ruky; to miesto si rezervoval Boh. My sa obávame len toho, aby sme „nedoplatili“ raz na svoje náboženské presvedčenie, lebo v národe žijú takí jednotlivci, ktorí všade sa oháňajú náboženstvom, Cirkvou, a v súkromnom živote žijú podľa diabolského režimu. Do súkromného života nepripustia Boha, ale satanáša vítajú. Navonok činný katolík, vnútri sluha hriechov! Preto, keď náboženstvo je vecou svedomia, keď je nezávislé od prechodných vonkajších činiteľov, starajme sa o to, aby naša duša žila z náboženstva, aby láska a spravodlivosť vytvorily súladnú jednotu najprv v našom duchovnom živote. Dr. M.

Naše ženy

Niekedy im krivdíme, keď ich posielame z verejného života do kuchyne. Lebo skúsenosť dokazuje, že keby sme mali toľko nadšených mužských pracovníkov, ako máme v ženskom svete, nuž naše ženy by sa vari utiahly a radovaly sa z práce mužov. Vo ve-

rejmom náboženskom živote pracujú nenáročne, obdivujeme ich trpezlivosť, svedomitosť a obetavosť. To sú veru vlastnosti, ktoré by bolo hriechom zahrabať do kuchynského smetia; načim ich teda využiť k šíreniu slávy Božej. Pravda, každá činnosť má svoje hranice a nemôže byť cieľom rodinného života. Ale mnohých by potešilo, keby muži predbehli ženy v apoštolskej horlivosti. Boly by s tým spokojné i naše katolícky ženy?

Dr. M.

Duchovný život našich žien

Náboženstvo a duchovný život nie sú len pre zmenu programu všedného, ustavične opakujúceho sa života, nie sú nejakou jeho módnou ozdobou, ale požiadavkou každodenného života. Pravda, niekto môže sa viac venovať duchovnému životu, niekto menej, ale poriadny kresťan nemôže byť bez neho. K tým, čo by sa mali viac riadiť v živote duchovným životom, patria i mnohé naše dámy, najmä v mestách. Nemaly by mať čas, a vlastne mnohé by nemaly venovať väčšinu času obliekaniu, manikúre, stráviť čas u holiča a po predpoludňajšej prechádzke vrátiť sa k obedu. Aké pekné by to bolo a užitočné aj pre ne aj pre ich rodiny, keby si zadelily do svojho denného programu aj sv. omšu, kde je k tomu príležitosť, a tá je najmä v mestách, kde sú sv. omše i neskoršie, kedy mamičky už vypravily svoje deti do školy atď. Životné okolnosti ženy a matky najviac dávajú možnosť, aby sa modlila za celú rodinu, vyprosovala pre ňu požehnanie a pomoc. Pomoc pre deti v škole, pre muža v práci, pomoc k tomu, aby svoju materskú úlohu mohla dobre splniť. O koľko krajší, plodnejší a plnejší bol by jej život a život všetkých dám a žien, matiek, keby takto podľa svojich možností žily primeraným duchovným životom. Sú také, čo takto žijú denne. Len je treba, aby ich bolo i po našich mestách čo najviac.

— vmi —

LITERATÚRA

PETER LIPPERT: O láske aj bolesti. Nakl. Fr. Urbánek, Trnava 1941, str. 146, Ks 25. Na slovenskom katolíckom knižnom trhu zjavuje sa výbor z kníh P. Lipperta v čase, keď sa mnoho debatuje o nedostatkoch našej duchovnej literatúry. Kto by sa neradoval, kto by nesiahol po knihe, ktorá už toľkým pomohla k šťastiu? Tento výbor z kníh P. L. pokladáme za veľký novoročný dar. L. je človek, ktorý

odporoval skutočnosť života v hlbokej kontemplácii Boha; je to duch, ktorý našiel tie najskrytejšie detaily zákonov Božích vo všedných prejavoch prirodzeného denia, preto na všetko vedel predpísať liek Boží, nadprirodzený. Oči duše mal upreté k nebesám, a s tej nebeskej perspektívy rysoval ľudstvu cesty k šťastiu. Preto je prorokom moderných čias. Vedel každému primerane povedať, čo s ním Boh chce, a vedel tiež ukázať smer, vedúci k cieľu určenému od Boha. Nepochybujeme o tom, že kniha je obohatením našej duchovnej literatúry. Želali by sme si iba to, aby ju mnohí čítali a najmä prežívali. — im —

Dr. JOSEF CASPER: *Um die Einheit der Kirche*. Verlag F. Beck, Wien 1940, str. 349, RM 5.30. V kresťanstve ozýva sa dnes túha po jednote. Nikdy sme necítili bolestné údery nesjednotenia kresťanstva tak, ako dnes. Dr. Casper ukazuje spoločnú cestu, ktorá vedie aspoň k začiatkom unionistickej práce v kresťanských cirkvách. V knihe shromáždil vedecké úvahy rímskokatolíckych, evanjelických a ortodoxných spisovateľov, aby ukázal nemeckému národu, že tiež trpí pre náboženskú nesjednotenosť. Ale nie je to kniha len pre Nemcov. Veď vieme, že v jednote je sila, preto načim hľadať cesty k dosiahnutiu cirkevnej jednoty. Kde je Kristus, tam je Cirkev. Keď sme teda deti jedného Otca, keď uznávame Krista za Vykupiteľa a ním založenú Cirkev za nevyhnutný prostriedok pre spásu, toho Krista musíme nájsť v jeho Cirkvi. A s tohto hľadiska kniha je naozaj zaujímavá. Sú tam objasnené všetky problémy, ktoré sa týkajú unionizmu, a všetky štúdie končia s prosbou, aby skoro prišiel slávny deň Turie, ktorý nás spojí v jednej Cirkvi. Kniha Dr. C. bude zaujímať našich teológov. Keď nemecké kresťanské cirkvi hľadajú základ, na ktorom by sa spojily, tým skôr musíme ho hľadať my, ktorí sme mostom medzi západom a východom. — im —

SIGISMUND VON RADECKI: *Wort und Wunder*. Verlag Otto Müller, Salzburg L., str. 161, RM 4.50. Každý náš prejav, každé naše slovo musí súhlasiť s naším vnútorným presvedčením. Autor poukazuje na to, že bez kresťanstva, bez mravných zbraní, naše slová nikdy nebudú ozvenou skutočností. V prvých článkoch zdôrazňuje objektivitu našej každodennej reči a prechádza k významu slov v liturgii. Všimá si každého slova v Pánovej modlitbe a tu vidí najlepšiu príležitosť poukázať na to, že kresťan nesmie slová Otčenáša len tak mechanicky opakovať, ale musí ísť k základu: musí tých sedem prosieb prežívať v hĺbinách svojej duše. Knižočku radi si pre-

čítajú ľudia, ktorí náboženské veci radšej prijímajú v akejsi romantickej forme, nie v katechetických alebo kazateľských poučeniach. Úvahy sú pekné a ucelené.

— im —

HANS HÜMMELER: Helden und Heilige. Verlag der Buchgemeinde, Bonn., str. 608, RM 4.80. Hrdinovia a veľkí mužovia všetkých čias prifahovali k sebe nádejnú mládež. Bohužiaľ, dnes nie je tomu tak. Príčiny toho sú všelijaké, a jedna z nich je, že spisovateľ opísal život katolíckeho svätca tak, že modernému človekovi zdá sa byť neuskutočniteľný, staromódny. Autor tejto knihy bol si dobre vedomý podstatných prvkov svätosti hrdinov Božích, preto ukázal, že to sú ľudia, ktorých načim nasledovať, lebo oni boli najväčšími dobrodincami spoločnosti. Druhú prednosť H. knihy vidím v jej kriticko-historickej objektívite. Pamätajme, že legendami a často nesmyselnými príkladmi nijakému svätcovi nepomôžeme a čitateľa nepovzbudíme. Autor presne oddelil historickú skutočnosť od legiend, ktoré pripomína len kde-tu. Napokon poznamenávam, že nie sú to jednoduché životopisy, lež hlboké úvahy o duchovnom živote sluhov Božích. Túto knižku dal by som do rúk našich študentov. Okrem obsahu i úhľadná vonkajšia úprava knižku odporúča.

— im —

Dr. JOSEF KÖNN: Glauben und lieben. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1940, str. 237, RM 5.20. Kniha je ovocím dlhoročnej práce autora, ktorý z listov sv. Jána, apoštola, mnohých naučil kresťansky veriť, milovať a pracovať. Každý verš je vysvetlený jasne, na podklade historickom, teologickom a asketicko-mystickom. Spisovateľ chce, aby i moderný človek poznal pravdu slov učeníka, ktorý to, čo napísal, môžeme povedať, že odpočúval zo srdca Kristovho. Nie je to suchopárne gramatické vysvetľovanie textu, lež predpokladajúc to, čo je isté u väčšiny katol. biblistov, pomáha čitateľovi preniknúť hlboké pravdy Božích tajomstiev. Kniha je súca pre kazateľov i pre exercitátorov.

— im —

Dr. KARL SCHMITT: Die Gotteslehre des Compendium theologiae veritatis des Hugo Ripelin von Strassburg. Regensbergsche Verlagsbuchhandlung, Münster., str. 127, RM 3.20. Pole historickej teológie je ešte dnes veľmi vďačnou pôdou, z ktorej môžeme vyzískať mnoho k osvetleniu niektorých problémov bohovedy. Stredovekí myslitelia ukážu sa nám v celkom inom svetle, keď študujeme ich dlhé traktáty s historickým aparátom. Doteraz nebola presne formulovaná závislosť

Compendia th. veritatis od Huga Ripelína zo Strassburgu od Brevilokvia sv. Bonaventúru. Dr. Grabmann už poukázal na to, že Brevilokvium pre Huga Ripelína bolo hlavný prameň, z ktorého čerpal. Autor porovnávaním textov a príbuzných prameňov určuje historickú pravdu. Dielo po historickej stránke je veľmi dôkladné, a tí, čo sa zaujímajú o teologicko-historické štúdium, nájdu v ňom mnoho zaujímavostí - im -

EUGEN LENSE: *Unsere Berufung*. Verlag Laumann, Dülmen in W., 1940, str. 160. Cesty Božej Prozreteľnosti sú nevyspytateľné. V tejto knižočke sa dozvieme, akými cestami viedol P. Boh mužov i ženy, kým ich priviedol bližšie k sebe, i do zatišia kláštora. Žili v rozličných životných podmienkach, patrili k najrozličnejším stavom a povolaniam, a jednako stretli sa pred bránou kláštora. Aká to bola cesta? Cesta veľkých obetí a statočného plnenia denných povinností. Vedeli žiť, trpieť a obetovať. Kniha bude zaujímať kňazov, rehoľníkov i laikov. Prečítajte si ju, nájdete v nej mnoho! — im —

SV. JÁN OD KRÍŽA: *Výstup na horu Karmel*. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc, 1940, str. 413, Ks 60. Olomúcki dominikáni skončili preklad monumentálnej *Sumy sv. Tomáša Akv.* a prikráčajú k ďalšej práci, ktorou sa zapisujú nezmazateľne do dejín katolíckej českej literatúry. Je to súborné vydávanie spisov cirkevného Učiteľa sv. Jána od Kríža. Edícia Krystal je známa tým, že svojich čitateľov zásobuje skutočnými perliami duchovného života. *Suma* a *Filozofická revue* dokazujú to najlepšie. No a kto pozná aspoň zhruba dejiny katolíckej mystiky, ten vie, aký význam má dielo sv. Jána od Kríža pre duchovný život. Preklad je presný a dôkladný. Poznámky, miestami pridlhé, pomôžu čitateľovi preniknúť hlboký smysel slov Učiteľa kat. mystiky. — im —

Dr. AUGUST ADAM: *Spannungen und Harmonie*. Verlag Butzon und Bercker, Kewelaeer Rhld. 1940, str. 238, RM 3.80. V siedmich majstrovsky spracovaných kapitolách shrnul autor všetko, čo trápi dnešného katolíka, a dal tiež odpoveď na každú aktuálnu otázku. Mnohé náboženské problémy a pravdy sú ľudom nepochopiteľné preto, že sa ukazuje len ich negatívna stránka. Potom v pastoračii omedzujú sa niektorí na obhajovanie právd samých, a tu začína delenie: Človek nežije z Božích slov, nevie si vpratať do hlavy, v čom spočíva zdokonalenie prirodzeného života životom Božím. Autorovi sa podarilo prakticky ukázať, ako treba reformovať smýšľanie takých ľudí. Cirkev a jej učenie netreba reformovať, ale musia sa

zreformovať tí, čo dogmy iba poznajú a nevedia, ako z nich načas žiť. Táto kniha Dr. Adama si zaslúži, aby bola čítaná. Keď chcete vedieť, ako treba v pastoraácii spojiť denný život s Božím učením, prečítajte si toto dielo.

— im —

PETER LIPPERT: Der Mensch Job redet mit Gott. Verlag Ars sacra J. Müller, München, str. 301. Job zastupuje v tejto knihe každého človeka, ktorý vidí medzi sebou a Bohom nepresklepiteľnú priepasť, preto sa s ním háda. Človek, pozorujúc seba, svoje nedostatky, telesné i duševné trápenia ľudského pokolenia, si myslí, že Boh sa díva na to všetko nečinne. Chcel by s Bohom zúčtovať, ale nakoniec preda len vidí, že rozpor medzi Bohom a človekom vyplýva z toho, že Boh je veľký a človek veľmi malý. Človek sa musí skloniť pred Prozetelnosťou, lebo jej cesty nám zostanú nepochopiteľné. Moderný človek nájde v tejto knihe odpoveď na všetky pálcivé otázky, lebo Lippertov Job si ty i ja.

— im —

MICHAL TARCHNISVILI: Die byzantinische Liturgie als Verwirklichung der Einheit und Gemeinschaft im Dogma. Rita Verlag, Würzburg 1939, str. 76, RM 3.80. Byzantská liturgia podľa autora je skrátená príručka vieročky, mravouky, asketiky i mystiky. Tu treba hľadať jadro jednoty s Cirkvou, nejaké ohnivo, ktoré dosvedčí, že i východná Cirkev tvorí jednotu s mystickým Telom Kristovým. T. to ohnivo našich. Po všeobecných úvahách o kozmickej a psychickej jednote vo vesmíre, prechádza k štúdiu jednoty, ktorú vytvoril príchod Kristov na svet. Táto jednota odzrkadľuje sa v náuke, v liturgii, i v živote. Z najstarších dokumentov a liturgickej symboliky dokazuje jednotu smýšľania, jednotu viery východnej i západnej Cirkvi. Dielko po historickej i dogmatickej stránke je veľmi zaujímavé. Autor vie oceniť historickú hodnotu každého dokumentu a má široký rozhľad v liturgickej literatúre byzantskej. Knižička by poslúžila tomu, kto by chcel napísať väčšiu prácu v tomto obore. Bude zaujímať našich unionistických pracovníkov.

— im —

KARDINAL NEWMAN: Gott und die Seele. Matthias-Grünwald Verlag, Mainz, str. 163, RM 2.50. Knihy kardinála Newmana nestarnú, lež so dňa na deň stávajú sa časovejšie. Zdá sa, že N. hovorí, lebo prišla jeho hodina. I táto knižočka má tú zvláštnosť, že večné, zjavné pravdy podáva veľmi jednoducho a jasne, a jej prednosť spočíva v tom, že Božie pravdy majstrovsky spojuje so životom. Povrchný čitateľ tej-

to knihy hádam povie, že sa tam opakujú veci, ktoré počul niekoľko ráz. Ale keď premeditujete kapitolu za kapitolou, uvidíte, že každé opakovanie bude pre vás nové. Veru i táto kniha by bola zlatým prínosom do našej náboženskej literatúry. Odporúčame. - im -

MAX KASSIEPE: *Irrwege und Umwege.* Echter-Verlag, Würzburg, str. 136, RM 2. Dnes pozorujeme, že ľudstvo odkloňuje sa akosi od Cirkvi, necíti s ňou spolu. Pre mnohých Cirkev už nie je tým, čím bola, povedzme, pre našich otcov. A to je tá najpálčivejšia otázka pastorácie. Lebo keď ľudia nevidia v Cirkvi svoju matku a dobroditeľku, nežijú s ňou, nespoločia s ňou. Hľadajú preto iné prostriedky, ktorými by dosiahli to, čo vraj nemôže dať Cirkev. Ale my vieme, že kto nemá Cirkev za matku, nemôže menovať Boha svojím Otcom. Ľudí načim priviesť k Cirkvi, k živým prameňom ľudského šťastia. A najúčinnější prostriedok k tomu vidí K. v liturgii. Kresťanský život musí byť liturgický, i v tých najvšednejších prácach musí byť sviatočný. Autorovi sa podarilo ukázať cestu k takémuto životu. Často nevieme si rady, ako naučiť ľud liturgii, ako im vysvetliť, že treba žiť s Cirkvou a čo znamená život s Cirkvou. Na všetko toto nájdete praktické a stručné odpovede v tejto knižočke, ktorú odporúčam kňazom i laikom. — im —

KARL ROBERTZ, OMI: *Held, Narr oder Heiliger?* Echter-Verlag, Würzburg, str. 92, RM 1.20. Je to zaujímavý životopis hrdinu kresťanskej dokonalosti. Človek sa nerodí svätcom alebo hrdinom: môže sa ním iba stať. Prirodzené sily a schopnosti musia spoluúčinkovať s milosťou, lebo milosť Božia neznásilňuje prírodu. No a kresťanstvo je naozaj najlepšou pôdou, v ktorej môžu rásť hrdinovia nadprirodzenej dokonalosti až k vrcholcom heroickej svätosti. V piatich kapitolách autor živo nakreslil obraz svätého hrdinstva v živote P. Grolliera: Náboženský ideál, heroické povinnosti, najväčšia odvážnosť hrdinov, pavlovské pomenovanie bláznovstva, posledná skutočnosť: Hrdina. V knihe vidíte, k akým zázračným výsledkom prídere človek, keď neodporuje milosti Božej. Vrelo odporúčame. — im —

ALFONS KRIESSMANN: *Kleine Kirchengeschichte.* Musikverlag C. L. Schultheiss, Stuttgart 1940, str. 153. Modlitba a hudba neoddelene patrily k bohoslužbe. To dosvedčuje Starý i Nový zákon. Sv. Otcovia jasne odlišujú cirkevný spev a hudbu od antickej pohanskej hudby, lebo bohoslužobná hudba bola posvätná. Kriessmann pokúsil

sa dať historický vývoj cirkevnej hudby až do dnešných čias. Môžem povedať, že je to pokus šťastný, lebo keď si prečítate tieto dejiny, budete mať dokonalý obraz o tom, ako sa starala sv. Cirkev o dôstojné oslavovanie svätých tajomstiev. Stručne opisuje vývoj jednotlivých chorálových tónin, ďalej poukazuje aj na to, kedy a ako prišla do našich chrámov polyfónia. Jedna osobná hlava je venovaná nemeckej cirkevnej piesni. K dielku pripojené ilustrácie umožňujú sledovať historický vývoj chorálu i figurálu. Odporúčame hudobníkom a liturgistom. — im —

ROMANO GUARDINI: Der Rosenkranz unserer lieben Frau. Werkbund Verlag, Würzburg, 1940, str. 76. Sv. ruženec, najrozšírenejšia modlitba v Cirkvi, často nebýva chápaná ako výborný prostriedok na dosiahnutie čo najužšieho spojenia s Bohom. Sú takí, čo sa ružencu vysmievajú ako modlitbe nízkych vrstiev ľudu, ktorý okrem ruženca nemá nič rozumnejšie na starosti. Ti, čo sa hoci denne modlia sv. ruženec, dosť často sa omedzujú na mechanické odrecitovanie niekoľkých desiatok bez vnútorného prežívania ružencových tajomstiev. A jednako je to modlitba, ktorá nás môže priviesť k vysokej kontemplácii najhlbších tajomstiev viery. Hovorí sa, že ruženec je teologická suma pre obyčajných veriacich. A je to pravda. Prečítajte si knižku G. a uvidíte, aké poklady máme v ruženci. Knižočka je rozdelená na dve časti. V prvej študuje autor ruženec všeobecne. V druhej dáva krátke úvahy o jednotlivých tajomstvách. Takúto knižočku by sme tiež potrebovali. Nájde sa hádam niekto, čo by ju poslovenčil? Prihláste sa! Dielko je písané vážne a srozumiteľne. Odporúčame na rozjímanie. — im —

NIKOLAUS VON KUES: Der verborgene Gott. Erich Wewel Verlag, München, 1940, str. 62, RM 1.80. Je to rozhovor medzi Kristom a pohanom. Mikuláš z Kues patrí k posledným veľkým mystikom stredoveku, a hádam bude to prvý mystik nových čias. Bol veľkým matematikom. Spolupracoval na reforme kalendára na bazilejskom sneme, nakreslil prvú mapu strednej Európy atď. Lež neostal pri matematike. Prirodzené vedecké poznanie priviedlo ho k dôkladnejšiemu poznaniu Stvoriteľa. V tomto rozhovore dokazuje svojim súčasníkom, že svet a všetko, čo je v ňom, má nás priviesť k Bohu. — im —

MARIA FASSBINDER: Monika, die heilige Mutter. Paulinus Druckerei, Trier 1939, str. 110, RM 2.20. Dnes, keď výchova detí stáva sa vždy ľahšou a trápí nejednu matku a nejedného otca, dať by som

do rúk rodičov tento životopis sv. matky Moniky. Písala ho matka. Najprv opisuje rodinný život svätice, ktorý by sme mohli pomenovať skrytým utrpením. Dramaticky je opísaný ten úsek života sv. Moniky, keď videla syna Augustína na bludných cestách. Ale bola to silná žena. Vymodlila si veľkého sv. Augustína. Jej slzy pomohly obmäkčiť srdce syna, ktoré k sebe pritiahla milosť Božia. — im —

JOSEPF BERNHART: Toten Gedächtnis. Verlag Ars sacra, München, str. 201. Radi spomíname na svojich najmilších, ktorí už opustili toto slzavé údolie. Pravda, neraz by človek rád vedel, čo je s nimi, ako sa tam majú. V tejto knižočke nájdete vysvetlenú zjavnú náuku o záhrobnom živote. Krátke, ale hlboké, a pre každého srozumiteľné úvahy o tom, čo nás očakáva po smrti. Katolícka náuka o záhrobnom živote je potešujúca. Keď si prečítate toto dielko, presvedčíte sa. — im —

Dr. SZIVÓS DONÁT O. S. B.: Világáramlatok sodrában. (Diákexhortációk.) Nakl. Korda, Budapest, 1940, str. 210. Známy maďarský vodca študentov dr. Szivós podáva v tejto svojej novej knihe exhorty pre študentov na celý rok. Moderným, celkom novým, študentom priliehavým spôsobom, prihovára sa pôvodca k duším svojich žiakov, ktorým chce ukázať, že medzi všetkými svetonáhladmi najväčšiu cenu má duša a že rozličné myšlienkové prúdy prídu a pomínú, ale Kristus zostane večne. Kto vie, čo to znamená kázať študentom, ten radostne siahne po tejto výbornej knihe exhort obsahovo i formou prvotriednych. — vm —

DANIEL CONSIDINE: Dank sei dem Herrn. Verlag Ars sacra, München, str. 125, RM 3.05. Krátke úvahy o tom, ako má človek prijímať Božie dobrodennia. Nájdú sa i takí ľudia, ktorí P. Boha len prosia, ale nikdy mu za nič neďakujú. No a povďačnosť je tiež kresťanská ctnosť. V knižočke sú milé rozjímania o povďačnosti k najväčšiemu Darcovi. — im —

FRANTIŠEK CÁSEK: P. Arnold Janssen. Ed. Krystal, Olomouc 1940, str. 47, Ks 3.50. I širšie vrstvy nášho ľudu vedia, že jestvuje šteijský misijný spolok. Je to dielo P. Arnoolda Janssena, zakladateľa Spoločnosti Božieho Slova a kongregácie Služobník Ducha svätého. P. Janssena vyvolila Božia Prozreteľnosť k tomu, aby pomohol rozsvetľovať plameň viery v dušiach tých, čo žijú v temnotách duševnej smrti. Životopis je pútavý a bude zaujímať milovníkov misii. — im —

CUDZOZEMSKÉ KNIHY. Naša redakcia doteraz je v styku so všetkými nakladateľstvami v Nemecku. Preto knihy, ktoré sú recenzované v revue Smer, môžeme vám objednať. Mnohí sa totiž pýtajú, ako načím objednávať knihy z Nemecka. Nuž my vám ich objednáme, len napíšte. Žiadame iba to, aby ste nám zaplatili poštové výdavky; keď chcete, aby sme vám nejakú knihu objedali, pošlite známky za 3 Ks. Knihy potom dostanete na vlastnú adresu.

ŠTUDENTI. Čas, ktorý prežívate v školských laviciach, musíte využiť na to, aby ste sa vyučili za oráčov duchovnej pôdy našej vlasti. Od vás očakávame mnoho, a to právom! Pravda, my na vás pozeráme ako na nositeľov cyrilometodejského svetla, ktoré rozbilo husté mrákoty pohanstva pod Tatrami. Vy musíte zapáliť nový oheň všade tam, kde vkročí vaša študentská noha. Preto napláňajte sa už teraz tým svetlom, ktoré raz má osvietiť starších i mladších. Lež pamätajte, že bez Krista to nepôjde! Naše dejiny od základu sú katolícke, nemôžeme teda hľadať iný základ, lebo všetko ostatné je nám cudzie. Túto logiku nevyvráti ani hrom, ani peklo! Práve preto vašou svätou povinnosťou je: zapojiť sa životom do našej katolíckej minulosti, spojiť sa s Kristom, s ktorým naši otcovia žili, bojovali a víťazili. Povrchný náboženský život študentov bol by len smutným znakom katastrofálnej budúcnosti národa. A kto pozná našu mládež, ten vie, že ona chce žiť. Najprv však musí žiť vaša duša, musíte byť najprv duchovnými boháčmi, keď chcete postaviť národ na pevné hospodárske nohy. Váš katolicizmus musí vyvieriť z hlbokého presvedčenia duše, ktorá žije z Boha a pre Boha. Preto sa tešíme, keď sa hlásite do rodiny Smeristov! Veď nám neide o to, aby ste Smer čítali; my chceme, aby ste smeristicky žili! My chceme, aby náš Smer sa prelial do Vašich srdiec, lebo len vtedy bude Smerom, ukazovateľom cesty k blaženejšej budúcnosti, keď bude hýbať rozumom a srdcom čitateľov. Keď sa teda sto-tožňujeme s vašimi ideálmi, chceme, aby ste sa sto-tožnili s prostriedkami, ktorými určite prídeme k cieľu našich túžob. Chceme, aby ste boli veľkomyseľnými Smeristami, takými, ktorých vonkajší život bude zreým plodom hlbokého vnútorného života duše. Nuž, priatelia študenti: Do roboty! Smer je váš, žite s ním a pousilujte sa, aby študentská rodina Smeristov bola vždy väčšia.

V. Vaško, B. Bystriča: Každý Smerista musí sa tiež modliť, aby P. Boh rozširoval srdcia tých, čo čítajú našu revue. My tiež túžime po tom, aby naše články prenikli do každodenného života, a za to sa

tiež spoločne modlíme. Dakujeme za pochopenie. Získajte nám v svojom kruhu nových Smeristov.

Smeristom za hranicami: Vyčkajte s predplatným. Doteraz ešte nevieme, ako budete platiť. Ale staráme sa už i o to.

Ústav „S. Maria“, Prešov: Boli by sme radi, keby váš ústav sa stal strediskom Smeristiek na východe štátu. Naše študentky tiež musia žiť duchovne, veď v ich rukách je osud toľkých! Nemohla by sa u vás založiť rodina čitateľiek Smeru? V najbližšej budúcnosti vyjdú naše prvé knihy. Máme veľa vecí pripravených, ale predbežne nemôžeme ich ešte vydať.

V. Z. Taký človek, ktorý dnes chodí do kostola len preto, aby ho ktosi videl, išiel by i na mohamedánske bohoslužby, keby to vyžadoval režim. Ale vás to nesmie pohoršovať. Pred P. Bohom on bude zodpovedať za to, že v kostole sa modlil a v úrade klámal, nie vy. Preto spoľiehajte na spravodlivosť Božiu.

J. K. Nie som proti tancom, ani proti baletu. Ale nesúhlasím s tým, keď pre niekoho balet stane sa cieľom rozumových badaní a najkrajším prejavom šikovnosti detí. Rozumová omedzenosť tu kričí. Treba ľutovať také deti, ktorým krúčia nohy i ruky len preto, aby očiam obecnstva ukázaly niečo, na čo nikto nie je zvedavý. Tu netreba merať pukušenie podľa rozumu vyžítých cvičiteľiek, lež podľa skutočnosti. A skutočnosť je tá, že nie všetko je dobré, čo sa nám páči.

A. C. Buďte dokonali, to je vôľa nebeského Otca. Teda platí to i pre vás. Nebojte sa, začiatky sú ťažké, ale vaša dobrá vôľa je znamením, že i vás P. Boh volá k vyššiemu životu. Nežili ste zle, len váš život bol taký rozbitý, nesjednotený. Teraz viete, čo máte robiť, čo chce od vás Boh; nuž plňte jeho vôľu.

---

*Naším čitateľom a katolíckym spolkom odporúčame
rádioprijímače od firmy*

TUNGSRAM spol. s r. o.

BRATISLAVA, Račičtorfská 610.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dohľadací pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.